

ความรู้คือ ประทีป

ISSN 0125-8583 ฉบับที่ ๑ / ๕๐

ความหมายตราสัญลักษณ์

งานเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา

๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

พระราชลัญจกรประจำพระองค์ รัชกาลที่ ๙ เป็นภาพพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ ประกอบด้วยวงจักร กลางวงจักรมีอักขระเป็น อุณาโลม รอบวงจักรมีรัศมีเปล่งออกโดยรอบ เหนือวงจักรเป็นพระเศวตฉัตร ๗ ชั้น ตั้งอยู่บนพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ อันหมายถึง พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ มีพระบรมเดชานุภาพเป็นใหญ่ในแผ่นดิน โดยในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระองค์ได้ประทับเหนือ พระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ ตามโบราณราชประเพณี และสมาชิกรัฐสภาได้ถวายน้ำอภิเษกจากทิศทั้งแปดเป็นครั้งแรกแทนราชบัณฑิต ส่วนพระแท่นลานั้นโรยด้วยดอกพิกุลเงินพิกุลทอง ๙ ดอก พระราชลัญจกรล้อมรอบด้วยเพชร ๘๐ เม็ด หมายถึงพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ด้านบนพระราชลัญจกรเป็นพระมหาพิชัยมงกุฏ อันเป็นเครื่องประกอบพระบรมราชอิสริยยศของพระมหากษัตริย์ และเป็นเครื่องหมายแห่ง ความเป็นสมเด็จพระบรมราชาธิราช ภายในพระมหาพิชัยมงกุฏเป็นเลข ๙ หมายถึงรัชกาลที่ ๙ พระมหาพิชัยมงกุฏนั้นอยู่ด้านหน้าพระนพปฎล มหาเศวตฉัตรซึ่งอยู่กึ่งกลางและชนาบข้างด้วยพระเศวตฉัตร ๗ ชั้น อันเป็นเครื่องแสดงพระราชอิสริยยศอันยิ่งใหญ่ของพระมหากษัตริย์ ด้าน ล่างพระราชลัญจกรเป็นเลข ๘๐ หมายถึงพระองค์มีพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ถัดจากเลขไทยลงมาเป็นแพรแถบบอกชื่องานพระราชพิธี มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ แพรแถบนอกจากบอกชื่องานพระราชพิธีแล้ว ยังรองรับประคองพระเศวตฉัตร ด้วย

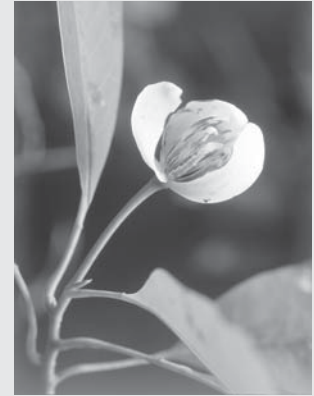
ราชาศัพท์ สมบัติวัฒนธรรมล้ำค่า ของชาติไทย

รศ.นันทา ขุนภักดี

เป็นที่ทราบทั่วกันแล้วว่าราชบัณฑิตยสถาน กระทรวงวัฒนธรรม และกรมประชาสัมพันธ์ ร่วมกับองค์กรต่างๆ ตลอดจนบรรดา พ่อค้า ประชาชน ประกาศให้ปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นปีภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชน พูด อ่าน เขียน และร้องภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง

นับเป็นความตั้งใจดีที่องค์กรต่างๆ เหล่านั้นตั้งใจจะส่งเสริมการใช้ภาษาไทยที่ปัจจุบันมีบุคคลเป็นอันมากสนใจน้อยลง ให้หันมาเอาใจใส่กันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันจะสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อชมข่าวในพระราชสำนักตามสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ว่า ประชาชนทั่วทุกภาคของประเทศไทยมีโอกาสใกล้ชิดเจ้านายบ่อยครั้ง แต่หากมีการบันทึกเสียงถ่ายทอดให้ได้ยินด้วยแล้ว มักจะได้ยินการใช้ภาษาราชศัพท์น้อยมาก บางครั้งแม้ผู้มีโอกาสกราบบังคมทูลพระกรุณา กราบบังคมทูล กราบพูลหรือทูลจะเป็นผู้มีความรู้สูง หรือเป็นผู้มีการศึกษาก็มักจะใช้ภาษาสามัญเสียเป็นส่วนใหญ่ ไม่ใคร่มีใครยอมใช้ภาษาราชศัพท์กัน คงอาจเป็นเพราะด้วยมีความคิดว่าภาษาราชศัพท์เป็นภาษาที่ยาก และข้อสำคัญไม่จำเป็นต้องสนใจการใช้คำราชศัพท์มากนักเพราะเจ้านายล้วนไม่ถือพระองค์

แท้ที่จริงแล้วเป็นที่เข้าใจกันทั่วไปว่า คำราชศัพท์หมายถึง คำสุภาพไพเราะที่เลือกสรรมาใช้ให้เหมาะสม ถูกต้อง และให้เกียรติแก่บุคคลทุกระดับชั้น ตั้งแต่กษัตริย์เจ้านาย พระสงฆ์ ข้าราชการ และสุภาพชน ดังนั้นจึงควรที่พลนิกรไทยทุกคนพึงสนใจฝึกฝนการใช้คำราชศัพท์ให้ถูกต้องคล่องแคล่วเหมาะสมจึงจะสมควร

ปก : จำปีศรีเมืองไทย

ราชาศัพท์
สมบัติวัฒนธรรมล้ำค่า
ของชาติไทย

๓

รำลึกถึงพระยาโบราณฯ
ผู้ทรงคุณต่อมณฑล
กรุงเก่า

๔

พรรณไม้ที่พบครั้งแรก
ของโลกใน
ประเทศไทย

๑๔

พืชผักพื้นบ้าน
อาหารเป็นยา

๒๐

แหว :
อุปกรณ์ปั่นเส้นใย
ในอดีต

๒๖

ปกิณกะพลังงาน

๓๐

ประทีปปริทรรศน์

๓๔

แดเนียล อี. โลอันส์

ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ

มงคลนิมิตร เอื้อเชิดกุล

กรรมการและผู้จัดการประชาสัมพันธ์

กิตติวาทิ นิลวรรณ

ผู้จัดการสื่อสารสัมพันธ์

วาสนา ประสิทธิ์จุตระกูล

บรรณาธิการ

โทร. ๐-๒๒๖๒-๔๓๗๘

e-mail : th-vnt@exxonmobil.com

บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

๓๑๙๕/๑๗-๒๙ ถนนพระราม ๔

ต.ป.ณ. ๑๘๙ กรุงเทพมหานคร โทร. ๐-๒๒๖๒-๔๐๐๐

www.exxonmobil.co.th

ดังนั้น ในโอกาสปีภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติ จึงใคร่ขอความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ช่วยกันส่งเสริมและเผยแพร่การใช้ภาษาราชการโดยเน้นเฉพาะที่ใช้กับกษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ก่อน เพื่อช่วยกันรักษาของดีที่เป็นวัฒนธรรมทางภาษานานแต่ดั้งเดิมไว้ ให้เห็นว่าเป็นการใช้ภาษาที่ประณีต มีระเบียบแบบแผน ยิ่งตั้งใจฝึกฝนให้สามารถใช้ได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่วทั้งเขียนและพูดแล้ว จะยิ่งรู้สึกว่าการใช้ภาษาราชการเป็นสิ่งสนุกและน่าภูมิใจ อีกทั้งยังสร้างเสริมความเป็นไทยในตนเองให้มั่นคงและเด่นชัดขึ้นโดยจะไม่คิดว่าภาษาราชการเป็นภาษาที่ยากอีกต่อไป ทั้งนี้นอกจากจะเป็นการเทิดพระเกียรติกษัตริย์และเจ้านายแล้ว ยังจะได้ชื่อว่าเป็นผู้รักษาวัฒนธรรมส่วนหนึ่งของชาติที่มีภาษาไพเราะเหมาะสมและสูงส่ง ให้ใช้ได้อย่างถูกต้องตามแบบแผนและขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติไทยแต่เดิมมา เพื่อรักษาไว้ให้เป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติสืบไป

ก่อนหน้านี้หลายคนคงเคยได้ยินบางคนพูดหรือเขียนถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า "ที่พระองค์ท่านได้ประทาน...ท่านทรงเสด็จ..." โดยผู้พูดหรือผู้เขียนไม่รู้สึกรู้ว่าตนได้พูดหรือเขียนผิดแต่ประการใด ทั้งนี้อาจคิดว่าตนได้ใช้คำราชาศัพท์เทิดพระเกียรติเป็นอย่างดีแล้วโดยไม่ใช้คำสามัญหากเป็นเช่นนี้ควรได้ศึกษาความคิดเห็นของกรรมมารบตรที่กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า "...เมื่อการใช้ราชาศัพท์ยังมีความจำเป็นอยู่ เปรียบประดุจดั่งเรามาของดีไว้ใช้ ถ้าใช้ไม่ถูก ใช้ไม่เป็น ก็มีเสียเปล่า และควรถือหลักว่า ถ้าจะทำการทำให้ถูก เมื่อไม่ถูกแล้วอย่าทำดีกว่า..."

หากพิจารณาคำราชาศัพท์ที่ยกมาข้างต้นอย่างถี่ถ้วนแล้วย่อมระบุได้ว่า ผู้พูดหรือผู้เขียนใช้คำราชาศัพท์ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้สรรพนามบุรุษที่ ๓ ที่อ้างถึงเมื่อใช้แทนพระมหากษัตริย์ ราชาศัพท์ใช้ว่า "พระองค์" ส่วน "ท่าน" เป็นบุรุษสรรพนามที่ ๓ ที่ใช้แทนบุคคลที่อ้างถึงประเภทเจ้านาย ขุนนาง หรือข้าราชการผู้ใหญ่กว่า รวมทั้งพระสงฆ์ตลอดจนผู้นับถือ และสุภาพชน ดังนั้นหากใช้คำว่า "พระองค์ท่าน" เหมือนหนึ่งใช้สรรพนามบุรุษที่ ๓ ซ้อนกันอยู่ถึง ๒ ประเภทดังอธิบายแล้วจึงถือว่าไม่ถูกต้อง

คำว่า "ประทาน" แปลว่า "ให้" หลักเกณฑ์ใช้เฉพาะเมื่อเจ้านายตั้งแต่ชั้นเจ้าฟ้าลงมาเป็นผู้ให้ แต่ถ้าผู้ให้มพระอิสริยยศสูงกว่าเจ้าฟ้าโดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นผู้ให้ ต้องใช้คำว่า "พระราชทาน" ดังนั้นประโยคที่พูดหรือเขียนถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า "ที่พระองค์ท่านได้ประทาน..." หากจะพูดหรือเขียนให้ถูกต้องและเหมาะสมแล้วควรเป็น "ที่พระองค์ได้พระราชทาน..."

ส่วนประโยคที่ว่า "ท่านทรงเสด็จ..." หากประสงค์จะใช้ราชาศัพท์ให้ถูกต้องและเหมาะสมจะต้องพูดหรือเขียนดังนี้ว่า "พระองค์เสด็จพระราชดำเนิน..." โดยไม่ต้องมี "ทรง" นำกริยาราชศัพท์ "เสด็จ" ทั้งนี้ ภาวาล บุนนาค แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้ว่า ... คำสำคัญที่ปรุงแต่งขึ้นจากเสด็จ ก็คือเสด็จพระราชดำเนิน. คำนี้มีที่ใช้จำกัดลงมาก. อธิบายได้ว่า เสด็จพระราชดำเนิน จำกัดให้ใช้เฉพาะกับพระมหากษัตริย์ พระบรมราชินี พระยุพราช และเจ้านายชั้นสูงที่เฉลิมพระยศฉัตร ๗ ชั้น. จะใช้แก่เจ้านายชั้นรองลงมาไม่ได้. โดยความหมายน่าจะหมายถึงเดินหรือเดินทาง (ที่ใช้พาหนะด้วย). จะไป จะมา จะกลับ จะแปรพระราชฐาน ต้องเติมคำอันเป็นใจความสำคัญไว้ข้างท้ายเช่นกันกับเสด็จ ตัวอย่างเช่น เสด็จพระราชดำเนินโดยกระบวนรถพระที่นั่งไป

ยังพระบรมมหาราชวัง เสด็จพระราชดำเนินตรวจพลสวนสนาม ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า เสด็จพระราชดำเนินกลับถึงกรุงเทพฯ เมื่อเวลาค่ำ. อนึ่งคำ เสด็จพระดำเนิน ไม่มีใช้ในราชาศัพท์. มีแต่ ทรงพระดำเนิน แปลว่า เดิน. ... แต่โดยลำพังคำเสด็จพระราชดำเนิน ยังแปลไม่ได้ว่าไป เพียงแต่บอกว่าเดินทาง. จะให้ทราบว่าจะเดินทางไป ต้องมี ไปต่อด้วย จึงจะสมบูรณ์ทั้งด้วยแบบฉบับและด้วยใจความ.

นอกจากนี้ ยังมีคำว่า "พระชนมพรรษา" ซึ่งหนังสือราชาศัพท์ให้ความหมายว่า "อายุ" ใช้สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ถ้าเป็นเจ้านายให้ใช้ "พระชนมายุ พระชันษา ตลอดลงมาถึงชันษา สุดแต่ว่าจะเป็นเจ้านายระดับใด" ตามที่กล่าวมานี้ ภาวาล บุนนาค ขอให้ช่วยกันพิจารณาคำ "ชนมพรรษา" ให้ชัดเจน โดยอธิบายว่า "พรรษา... แปลว่า ปี. รวมกับคำว่า รัช ก็เป็น รัชพรรษา แปลว่า ปีรัชกาล หรือจำนวนปีในรัชกาล. ดังนั้นชนมพรรษา จึงแปลว่าจำนวนปีแห่งพระชนม. เฉลิมพระชนมพรรษา ก็แปลว่า เสริมหรือเพิ่ม จำนวนปีแห่งพระชนมให้มากขึ้น. ที่นี้หากผู้หนึ่งผู้ใดที่ปรารถนาจะถวายชัยให้พระชนมายุยืนยาว ไปเปล่งวาจาถวายชัยว่า "ขอให้พระชนมพรรษายืนยาว" ก็จะได้ความเปลี่ยนแปลงไป ชวนให้เข้าใจว่าขอให้ปีแห่งพระชนมแต่ละปีๆ นั้นยาวออกไปเกินกว่า ๑๒ เดือน.

อีกตอนหนึ่งที่ท่านกล่าวว่า "...มีความเห็นว่า ถ้าจะพูดถึงอายุโดยตรง เช่นว่าอายุยืนอายุสั้นแล้ว ต้องใช้พระชนมายุ ไม่ต้องกลัวว่าจะต่ำไปสำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ... หันเข้าหาเอกสารเก่า. พบว่าเจ้านาย ขุนนาง แม้กระทั่งคนสามัญในรัชกาลก่อนๆ ... ท่านทรงใช้และใช้ "พระชนมายุ" ทั้งนั้น ไม่เห็นใช้พระชนมพรรษาเลย เพราะไม่ได้ความหมายที่ตรงตามจริง. ... จึงอยากจะแถลงให้ชัดว่า คำ "พระชนมพรรษา" ถึงจะเป็นคำที่ถูกต้องตามตำราที่ใช้ให้หมายถึง "อายุ" ของพระมหากษัตริย์. แต่เมื่อถึงคราวที่ต้องใช้ "พระชนมายุ" ก็ต้องใช้.

อย่างไรก็ตาม ระหว่างวันที่ ๒๘-๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๓ กรมศิลปากรได้จัดการสัมมนาทางวิชาการเฉลิมพระเกียรติในโอกาสพระราชพิธีสมมตพระชนมายุเท่าพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจในการทำนุบำรุงบ้านเมืองซึ่งเป็นความสืบเนื่องในรัชกาลที่ ๑ และรัชกาลปัจจุบัน ผู้เขียนในฐานะผู้เข้าร่วมสัมมนาคณะหนึ่งกับวิทยากรท่านหนึ่งต่างสงสัยเหมือนกันว่า ทำไมกรมศิลปากรไม่ใช้คำ "พระชนมพรรษา" ตามหนังสือราชศัพท์ที่ทางราชการกำหนดให้ใช้โดยเผยแพร่ไปแล้วทั่วประเทศซึ่งก็ได้คำตอบอย่างชัดเจนจากกรมศิลปากรว่าดังนี้ "... เราใช้ตามหมายของสำนักพระราชวัง... พระราชพิธีนี้ไม่ได้มีเป็นครั้งแรก ... ในสมัยโบราณยังไม่มีคำว่า "พระชนมพรรษา" ใช้คำรวมๆ ว่า "พระชนมายุ" ... ชื่อพระราชพิธีก็ได้ศึกษาจากพระราชพิธีเก่าๆ หลายพระราชพิธี และกว่าจะเป็นหมายอันนี้เท่าที่ทราบสุดท้ายนั้นก็ให้มีพระบรมราชวินิจฉัยให้ใช้ชื่อพระราชพิธีแบบนี้ ... และก็ได้รับการรับรองจากผู้รู้หลายท่านว่าอันนี้ถูกต้องแล้ว..."

ในกรณีคำ "พระชนมพรรษา" ที่ราชการกำหนดขึ้นใช้เฉพาะพระมหากษัตริย์และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ดังเป็นที่รู้จักเผยแพร่ใช้กันอยู่ทั่วประเทศดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่หากพิจารณาเหตุผลและแบบแผนที่เจ้านายและผู้มีประสบการณ์เคยทรงใช้และใช้คำ "พระชนมายุ" มาแล้วในรัชกาลก่อนๆ ก็จะประจักษ์เป็นอย่างดีว่า การใช้คำ "พระชนมายุ" ย่อมหมายถึง "อายุ" ของพระมหากษัตริย์ ซึ่งสามารถฟังได้อย่างรื่นหูและได้ใจความอย่างลงรอยกันมากกว่า

คำว่า "พระบรมราชวโรกาส" และ "พระราชวโรกาส" ใช้ได้ในสองกรณีเท่านั้นโดยควรจำใส่ใจให้ได้แม่นยำว่า "ต้องเป็นขอกับให้ จึงจะใช้ได้แล้วจึงจะไม่ใช้ผิดอีกเลย" หรือจำง่ายๆ ว่า ขอโอกาสกับให้โอกาส ส่วนในกรณีอื่นๆ ให้ใช้โอกาสทั้งหมด "พระบรมราชวโรกาส" เป็นคำสำหรับพระมหากษัตริย์ ส่วน "พระราชวโรกาส" เป็นคำสำหรับสมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช และสมเด็จพระสยามบรมราชกุมารี ตัวอย่างเช่น "ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสเบิกผู้มีศรัทธาบริจาคทรัพย์บำรุงพระอารามเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับพระราชทานของที่ระลึก" และ "พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้นายเรวัตกับครอบครัวเข้าเฝ้าฯ" เป็นต้น

คำว่า "ชลมารค" และ "สถลมารค" เป็นคำคู่ที่บุคคลส่วนใหญ่มักเคยได้ยินกันจนคุ้นหูแต่ไหนแต่ไรมาดังประโยคที่ว่า "เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค(หรือสถลมารค)" เคยมีใช้มาทั้งในพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา และพงศาวดารกรุงเทพฯ หรือในเอกสารต่างๆ ก็ใช้สลับวนเช่นนี้เรื่อยมา ต่อมาเมื่อลัทธิราชสามทศวรรษมานี้เอง มีผู้เข้าใจว่า "เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค(หรือสถลมารค)" โดยเข้าใจว่า "มารค แปลว่า ทางอยู่แล้ว หากพูดว่า ทางชลมารค(สถลมารค) จะซ้ำซ้อนกัน" แท้ที่จริงแล้ว คำว่าทางที่ใช้ในสำนวนข้างต้นไม่ได้แปลว่าหนทาง เป็นแต่เพียงคำเชื่อมหรือคำบุพบท เมื่อพูดว่า "ทางชลมารค" หรือ "ทางสถลมารค" ก็มีความหมายเช่นเดียวกับที่พูดว่า "ทางจุมก" หรือ "ทางปาก" เท่านั้นเอง หากไม่เช่นนั้นแล้วต่อไปเราจะพูดว่า "วัดพระศรีรัตนศาสดาราม" ไม่ได้เลย ขอให้ลองพิจารณาทบทวนให้ชัดเจนอีกครั้ง

อีกเรื่องหนึ่งที่สังเกตเห็นเป็นเรื่อง ปกติธรรมดาในชีวิตประจำวันที่ใช้ราชาศัพท์ มักนิยมพูดหรือเขียนกันมากอย่างไม่ถูกแบบแผนด้วยความเคยชินอย่างยิ่ง คือการใช้ "ทรง" เติมข้างหน้าคำกริยาที่มีนามราชาศัพท์ ต่อท้าย เป็นต้นว่า "ทรงเป็นพระราชโอรส ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ ทรงมีพระราชดำริ ทรงสนพระทัย" ที่ถูกต้องต้องใช้ว่า "เป็นพระราชโอรส มีพระมหากรุณาธิคุณหรือทรงพระมหากรุณาธิคุณ (ทรงแปลว่ามี) มีพระราชดำริหรือทรงพระราชดำริ สนพระทัย" ทั้งนี้ ภาวาส บุนนาค มีคำแนะนำที่ฟังจดจำง่ายๆ ดังนี้ "วิธีที่จะช่วยไม่ให้หลงแล้วว่าต้องใช้ "ทรง" ด้วยหรือไม่ คือให้จำตัวอย่างที่เคยตาเคยหูไว้ให้แม่นยำเพียงสักสองคำว่า "ทอดพระเนตร" กับ "สิ้นพระชนม์" . ท่านจะไม่มีวันพูดผิดใช้ผิดอีกตลอดชีพ"

เอกสารอ้างอิง

- กรมการบุตร (นามแฝง).
ราชาศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๕. พระนคร :
โรงพิมพ์ บริษัท สหุอุปกรณ์การพิมพ์
จำกัด, ๒๕๐๒.
- หลักการใช้ราชาศัพท์ของ
นายภาวาส บุนนาค
รองราชเลขาธิการ
(ปี พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๓๗).
- สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ
เฉลิมพระเกียรติในโอกาสพระราชพิธี
สมมงคลพระชนมายุเท่าพระบาท
สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
มหาราช. กรุงเทพมหานคร :
บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗)
จำกัด, ๒๕๔๕.

ประเด็นสุดท้ายที่พึงกล่าวตามพระ
ราชนิยมและราชประเพณีแต่ครั้งโบราณกาล
ตลอดมาตราบถึงปัจจุบันคือ พระมหากษัตริย์
และเจ้านายแห่งราชสกุลวงศ์ไม่ทรงกล่าว
คำราชาศัพท์เป็นการยกย่องพระองค์เอง
หรือเจ้านายที่ทรงพระเยาว์กว่า และที่ทรงมี
ฐานันดรศักดิ์ต่ำกว่าพระองค์ด้วย ไม่ว่าใน
กรณีใดๆ ทรงใช้ถ้อยคำเยี่ยงสามัญชนใช้
พูดกันเสมอ ได้แก่ "ฉันรู้สึกปวดหัว" หรือ
"ลงไปข้างล่างกับลุงเถอะ" เป็นต้น ไม่โปรดมี
พระราชดำรัสว่า "เราได้ทอดพระเนตรเห็น
ประชาชนมาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทเรา
อย่างคับคั่ง เรามีความปลื้มเปรมพระราช
หฤทัยเป็นอันมาก" แต่มีพระราชนิยมใช้ว่า
"เราได้เห็นประชาชนมาหาเรา มาต้อนรับเรา
อย่างคับคั่ง เราปลื้มใจมาก" แต่มีกรณีที่พระ
มหากษัตริย์และเจ้านายทรงกล่าวราชาศัพท์
ตามพระราชนิยมและราชประเพณีมาแต่
ครั้งโบราณกาลตลอดมาตราบปัจจุบันคือ
ทรงกล่าวกับพระบรมวงศานุวงศ์ที่ทรงศักดิ์
สูงกว่าพระองค์ทางสืบสายพระโลหิต และ
พระบรมวงศ์ที่มีพระอิสริยยศสูงกว่าพระองค์
กรณีที่พระมหากษัตริย์และเจ้านาย
ไม่ทรงกล่าวหรือทรงกล่าวคำราชาศัพท์ก็ตาม
ควรที่การแสดงละคร การแสดงนาฏดนตรี
หรือการแสดงอื่นที่ทางราชการรับผิดชอบ
หากถึงคราวที่มีผู้แสดงบทบาทเป็นพระมหา
กษัตริย์หรือเจ้านาย ก็พึงควรใช้ภาษา
ราชาศัพท์ให้ถูกต้องตามพระราชนิยมและ
ราชประเพณีที่มีมาแต่ครั้งโบราณนั้นจึงจะ
น่ายกย่อง ย่อมกล่าวได้ว่า ผู้ใดสามารถใช้
ราชาศัพท์ได้ถูกต้องคล่องแคล่วและเหมาะสม
ย่อมแสดงว่าเป็นผู้รักษาสถาบันวัฒนธรรม
อันล้ำค่าของชาติไทยอย่างแท้จริง

Court Language: The beauty of Thai language

The Royal Institute, the Ministry of Culture, the Public Relations Department and other organizations announced 2007 as the Year of Thai Language to honor His Majesty the King's 80th Anniversary. The campaign aims at promoting correct uses of Thai language, especially the Court Language or rajasap.

People nowadays often mis-use some Royal diction. Assoc. Prof. Nandha Khunpakdee, former lecturer at the Faculty of Arts, Silpakorn University, provides some examples with the correct words.

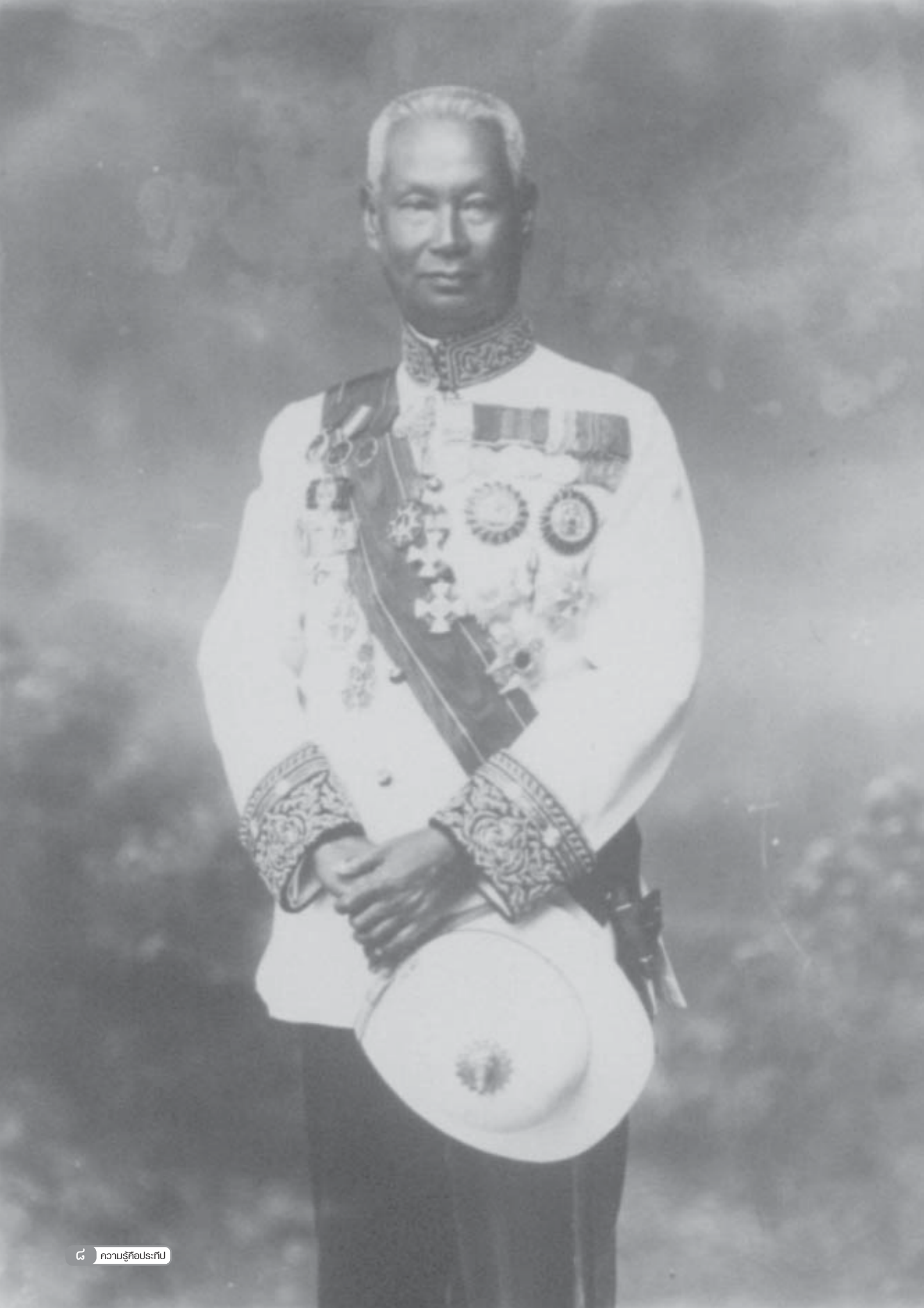
รศ.นันทา ขุนภักดี

อดีตรองศาสตราจารย์ระดับ ๙ ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปัจจุบันข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เคยได้รับเชิญจาก บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ให้เป็นบรรณาธิการและผู้แต่งคำประพันธ์ร้อยกรอง โครงการจัดทำหนังสือ "ของดีร้อยสิ่งเมืองไทย"

รำลึกถึง

พระยาโบราณฯ

ผู้ทรงคุณต่อมณฑลกรุงเก่า

นศพร ศรีสมาน

ท

หากจะเอ่ยถึงบรรดาบุคคลสำคัญในอดีตที่ได้ทำคุณประโยชน์ให้กับบ้านเมืองแล้ว คงจะมีหลายท่านเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในหลายๆวงการ แต่ชื่อของพระยาโบราณราชธานินทร์ หรือ พร เดชะคุปต์ อาจจะยังไม่เป็นที่รู้จักกันมากนักสำหรับคนทั่วไป แต่สำหรับชาวกรุงเก่า หรือคนอยุธยาแล้ว ถือได้ว่าชื่อนี้คือบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเมืองอยุธยาในอดีตที่ผ่านมา อีกทั้งยังเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางพระราชหฤทัยให้รับสนองพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ในการบุกเบิกบูรณะเมืองเก่าอยุธยาโดยตลอด จนทำให้ท่านกลายเป็นผู้ที่มีความรู้ในภูมิสถานของเมืองเก่าอยุธยาเป็นอย่างดี และผลงานจากความรู้และการศึกษาของท่านก็ได้กลายมาเป็นแนวทางในการบูรณะเมืองเก่าอยุธยา หรืออุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จนกระทั่งในปัจจุบัน

พระยาโบราณราชธานินทร์ สยามมินภักดีพิริยะพาหะ

พระยาโบราณราชธานินทร์ (พร เดชะคุปต์) เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๑๔ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ที่บ้านเหนือวัดศรีสุตารามวรวิหาร ริมคลองบางกอกน้อย ธนบุรี (ปัจจุบันคือ แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย) เป็นบุตรคนที่ ๔ ในจำนวน ๖ คน ของขุนฤทธิ์ดรุณเสฐ (เดช เดชะคุปต์) สารวัตรใหญ่มหาดเล็ก กับ นางไผ่ ฤทธิ์ดรุณเสฐ

ในวัยเด็กท่านเริ่มเรียนหนังสือที่สำนักสงฆ์วัดยี่ส่าย ต่อมา บิดาได้นำมาถวายตัวเป็นมหาดเล็กในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศสยามมกุฎราชกุมาร จากนั้นจึงเข้าเรียนในโรงเรียนสราญรมย์ ศึกษาในสำนักพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) อยู่ระยะหนึ่งจนกระทั่ง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพโปรดให้ส่งเข้าเป็นนักเรียนในโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ การศึกษาของพระยาโบราณฯ ในขณะนั้นกล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถและฉลาดในการเรียนรู้จนสอบได้รางวัลชั้นสูงของโรงเรียนหลายครั้ง ครั้งหนึ่งเมื่อเข้าไปรับพระราชทานรางวัลจากพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ พระองค์ตรัสถามว่า "นายพรคนนี้เป็นลูกใคร?" สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพกราบบังคมทูลให้ทรงทราบนามบิดาพระยาโบราณฯ จึงได้ถือเอาโอกาสในครั้งนั้นเป็นศุภนิมิตมาตลอดอายุด้วยเป็นวันแรกทีในหลวงทรงรู้จัก

ในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ พระยาโบราณฯ เมื่อครั้งยังเป็นหลวงอนุรักษภูเบศร ได้สมรสกับธิดาของหลวงเทพนคร (ถนอม อินทสุต) ผู้ซึ่งภายหลังได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดัตติยจุลจอมเกล้าเป็นคุณหญิง มีบุตรธิดารวมกัน ๕ คน นอกจากนี้ พระยาโบราณฯ ยังมีบุตรธิดาต่างมารดาอื่นๆ อีก ๑๑ คน

พระยาโบราณฯ ดำเนินชีวิตอยู่กับครอบครัวอย่างเรียบง่าย ที่จวนเทศาภิอมเพชร (ปัจจุบันคือที่ตั้งของโรงเรียนป้อมเพชร) เป็นส่วนใหญ่ จวบจนเมื่อพ้นชีวิตราชการแล้วจึงได้ย้ายมาอยู่กรุงเทพฯ โดยพักอยู่ที่หน้าวัดศิริอามาศในระยะหนึ่ง แล้วจึงได้มาปลูกสร้างบ้านใหม่ที่ตรอกน้อมจิตร ถนนนเรศ เขตบางรัก ในปัจจุบัน ในช่วงบั้นปลายของชีวิตท่านมีอาการเจ็บป่วยด้วยโรคหัวใจและโรคเบาหวาน จนอาการทรุดหนักและถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๙ มีอายุรวม ๖๕ ปี ได้รับพระราชทานโกศประกอบลง ๘ เหลี่ยม เป็นเกียรติยศเสมอชั้นเจ้าพระยา

พระยาโบราณฯ เป็นผู้มีอุปนิสัยซื่อตรง รอบคอบ และเป็นระเบียบ มีบุคลิกที่น่าเกรงขาม จนดูเหมือนว่าเป็นคนดูได้ อุปการะช่วยเหลือคนไว้มาก และยังเป็นผู้เฝ้าหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีของมณฑลกรุงเก่า โดยศึกษาจากทั้งหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จนทำให้ท่านเป็นผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษได้ดีสามารถนำแขกบ้านแขกเมืองชมสถานที่ต่างๆ ได้ อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์อย่างสูงสุด

ในด้านดนตรีไทยท่านมีความสามารถในการสืบทอดสาย และตีตะโพนเป็นอย่างดี และยังได้จัดตั้งวงมโหรี ชื่อวง "พรพินิตร" พร้อมทั้งสร้างเครื่องดนตรีครบชุดทำด้วยงา ประดับมุก วงมโหรีของท่านมี ๒ วง วงเล็ก เล่นช้อมกันทุกวันอาทิตย์ในกลุ่มญาติสาย อินทุสุต ที่จวนเทศา ป้อมเพชร และวงใหญ่ เล่นช้อมกันทุกเดือนโดยมีบรรดาข้าราชการ ที่ทำงานกับท่านมาร่วมวงด้วย วงดนตรีของท่านได้เคยแสดงถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ในพระราชพิธี บวงสรวง ณ พระราชวังโบราณ นอกจากนี้ ท่านยังมีความสามารถในการถ่ายภาพและ ล้างอัดภาพเองเป็นส่วนใหญ่ ตลอดจนยังได้ เคยส่งภาพที่ถ่ายเข้าประกวดในการประชัน ภาพถ่ายที่วัดเบญจมบพิตร จนได้รับพระราชทานเหรียญเงินในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ

ชีวิตราชการของพระยาโบราณราชธานินทร์ สยามมินทร์ภักดีพิริยะพาหะ

เมื่อสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ พระยาโบราณฯ ได้เริ่มชีวิตราชการในปี พ.ศ. ๒๔๓๒ โดยเป็นครูอยู่ระยะหนึ่ง ต่อมาเมื่อมีการจัดแบ่งส่วนราชการใหม่เป็นกระทรวงต่างๆ แล้ว พระยาโบราณฯ ได้ย้ายมารับราชการในกระทรวงธรรมการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๓ โดยดำรงตำแหน่งเสมียนโทในกรมศึกษาธิการ แล้วเลื่อนเป็นเสมียนเอก สรรวัตรตรวจโรงเรียนหลวง

พ.ศ. ๒๔๓๕ ย้ายไปรับราชการในกระทรวงการคลัง ดำรงตำแหน่งรองเลขานุการสำหรับพระองค์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยานราธิปประพันธ์พงศ์ รองเสนาบดีกรมพระคลังมหาสมบัติ

พ.ศ. ๒๔๓๖ สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ตรัสชวนให้ไปรับราชการในกระทรวงมหาดไทย โดยเริ่มจากตำแหน่งเสมียนเอกมีหน้าที่เป็นครูฝึกหัดนักเรียนที่จะไปรับราชการตามหัวเมืองต่างๆ

๑. สภาพบ้านเรือนริมน้ำ ด้านหน้าพระราชวังจันทร์เกษม เมื่อครั้งที่ยังเป็นมณฑลกรุงเก่า

พ.ศ. ๒๔๓๗ เป็นรองนายเวรกรมพลำกัง (กรมการปกครอง) มีหน้าที่ดูแลการปกครองท้องที่ในหัวเมือง ในช่วงนี้เองท่านได้เริ่มเรียบเรียงแบบโทรเลข (ลับ) ขึ้นใช้ในราชการ พิมพ์สำเร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๙ เรียกว่า แบบโทรเลขมหาดไทย ฉบับพันพุมอนุราช (พร)

พ.ศ. ๒๔๓๘ ได้รับพระราชทานเลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นขุนวิเศษรักษา ทำหน้าที่นายเวรพลำกัง

จากพระนครสู่มณฑลกรุงเก่า

ภายหลังจากการจัดตั้งระบบการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล ในปี พ.ศ. ๒๔๓๗ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นมรุพงษ์ศิริพัฒน์ ผู้เป็นสมุหเทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่าในขณะนั้น ได้ขอพระยาโบราณฯ ย้ายไปรับราชการ ณ มณฑลกรุงเก่า ในตำแหน่งข้าหลวงมหาดไทย ในปี พ.ศ. ๒๔๓๙ และได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็นหลวงอนุรักษ์ภูเบศร เมื่ออายุ ๒๕ ปี

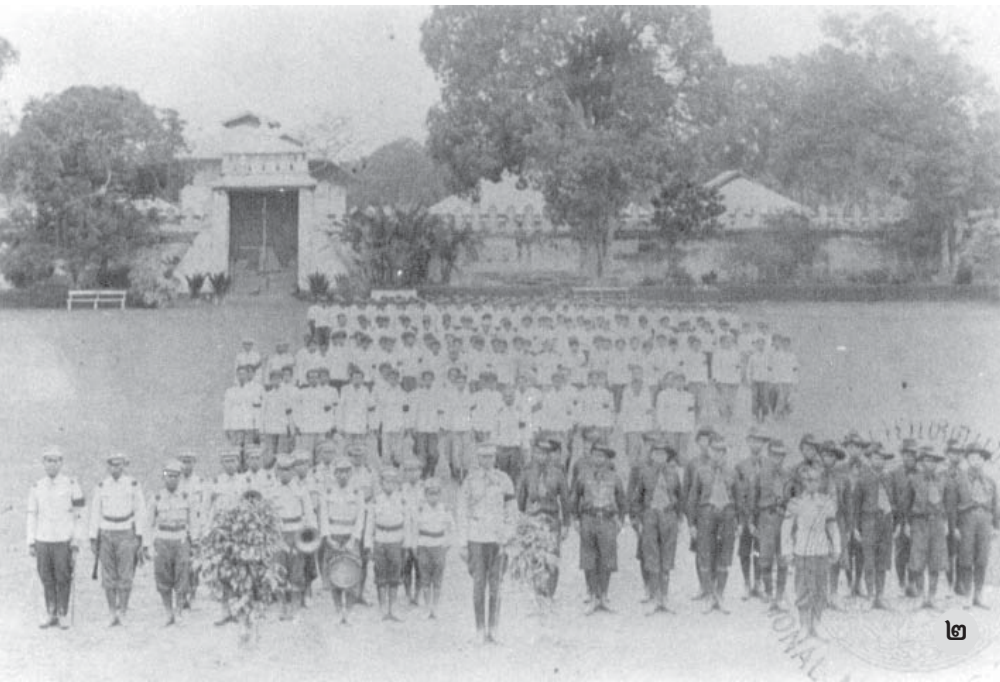
พ.ศ. ๒๔๑๑ ได้รับพระราชทานเลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น พระอนุรักษ์ภูเบศร ดำรงตำแหน่งผู้รักษากรุงศรีอยุธยา เมื่ออายุ ๒๗ ปี

พ.ศ. ๒๔๔๔ ได้รับพระราชทานเลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น พระยาโบราณบุรานุรักษ์ ปลัดเทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่า

พ.ศ. ๒๔๔๙ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นสมุหเทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่า มีลำดับชั้นยศที่ ๑ ตริ (เทียบเท่ามหาอำมาตย์ตรีในรัชกาลที่ ๖) เมื่ออายุ ๓๕ ปี

พ.ศ. ๒๔๕๔ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ มีพระราชดำริจัดตั้งกองเสือป่าตามมณฑลต่างๆ พระยาโบราณฯ ได้รับสนองพระราชดำริและถวายงานตั้งแต่แรกเริ่ม จนกระทั่งเป็นผู้บัญชาการกองเสนารักษาดินแดนอยุธยา และเป็นราชองครักษ์พร้อมกับได้รับพระราชทานเหรียญมหาสารทูลมาลา

พ.ศ. ๒๔๕๕ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเพิ่มเกียรติยศเปลี่ยนราชทินนามเป็นพระยาโบราณราชธานินทร์สยามมินทร์ภักดีพิริยะพาหะ ถือศักดินา ๑๐,๐๐๐ ไร่ จากนั้นมาอีก ๑ ปี จึงได้เลื่อนเป็นมหาอำมาตย์โท

๒

๓

พ.ศ. ๒๔๕๙ มีการจัดระเบียบการปกครองหัวเมืองใหม่ โดยรวมหลายมณฑลเข้าเป็นภาคมีอุปราชบัญชาการเหนือสมุทรเทสภิบาล พระยาโบราณฯ ได้ดำรงตำแหน่งเป็นอุปราชภาคอยุธยาจนถึง พ.ศ. ๒๔๖๘ จึงได้มีการยกเลิกระเบียบภาคในรัชกาลที่ ๗ พระยาโบราณฯ จึงได้กลับมาดำรงตำแหน่งสมุทรเทสภิบาลตามเดิม

พ.ศ. ๒๔๗๒ พระยาโบราณฯ ได้เกษียณอายุราชการเมื่ออายุได้ ๕๔ ปี หลังจากนั้นจึงได้มาช่วยงานในราชบัณฑิตยสถานในตำแหน่งอุปนายกแผนกโบราณคดี จนถึง พ.ศ. ๒๔๗๖

ชีวิตราชการของพระยาโบราณฯ ในช่วงรับราชการหัวเมืองได้ผูกพันกับมณฑลกรุงเก่าหรืออยุธยา เป็นเวลานานติดต่อกันถึง ๓๓ ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๓๙ - ๒๔๗๒

๒. บรรดาข้าราชการของมณฑลกรุงเก่า ถ่ายภาพร่วมกัน ภายในพระราชวังจันทร์เกษม เมื่อครั้งยังเป็นที่ว่ากรมมณฑลกรุงเก่า

๓. โรงพยาบาลปัจฉามหาราชอุทิศ ปัจจุบันคือศูนย์สาธารณสุขจังหวัด

สมุทรเทสภิบาล ผู้ทรงคุณต่อมณฑลกรุงเก่า

ความสามารถในการปกครองของพระยาโบราณฯ เป็นที่ทราบกันดีในบรรดาข้าราชการในมณฑลกรุงเก่า เพราะท่านได้รับการถ่ายทอดเรียนรู้กันต่างๆ จากสมเด็จพระเจ้านั่งยาเธอกรมหมื่นมรุพงษ์ศิริพัฒน์ สมุทรเทสภิบาลมณฑลกรุงเก่าพระองค์แรก แม้เมื่อในภายหลังเมื่อพระองค์ย้ายไปยังมณฑลอื่นแล้ว พระยาโบราณฯ ก็ยังคงดูแลและจัดการงานในราชการในมณฑลกรุงเก่าได้อย่างดี แม้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทววงศ์วโรปการยังเคยตรัสไว้ว่า "มณฑลอื่นทำได้อย่างไร พระยาโบราณฯ ก็ทำได้เช่นนั้น บางเรื่องก็ดีกว่ามณฑลอื่น" ดังตัวอย่างเช่น เมื่อแรกตั้งพระราชบัญญัติการเกณฑ์ทหารใน พ.ศ. ๒๔๔๘ ผู้คนพากันหลบหนีเข้าป่าเป็นจำนวนมาก พระยาโบราณฯ เสนอความเห็นไว้ว่า

"คนกำลังตื่น ถ้าจับกุมก็จะยิ่งตื่นหนี ถ้าเห็นว่าวัดคุ้มไม่ได้ก็คงพากันหนีเข้าป่าหมด เมื่อหมดเสบียงอาหารก็จะพากันเที่ยวปล้นสดมภ์เลี้ยงชีพ เลยต้องปราบโจร

ผู้ร้ายอีกด้วย เห็นว่าควรปล่อยให้บวชไว้ในวัดดีกว่าเหมือนฝากพระคุ้มไว้ เมื่อคนเหล่านั้นรู้ความตามพระราชบัญญัติว่าเป็นทหารเพียงชั่วคราวไม่เดือดร้อนก็จะสึกออกมาเอง" ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้อนุมัติตามความเห็นของพระยาโบราณฯ ดังนั้นจึงทำให้การเกณฑ์ทหารในครั้งนั้นเป็นไปด้วยดี นอกจากนี้ พระยาโบราณฯ ยังได้สร้างคุณประโยชน์ต่อมณฑลกรุงเก่าไว้อย่างมาก ทั้งงานสืบเนื่องจากอดีตสมุทรเทสภิบาล และงานที่ท่านได้ริเริ่มสร้างขึ้นใหม่ อาทิ

ด้านการก่อสร้างและพัฒนากรุงเก่า ได้มีการปรับปรุงและสร้างตลาดใหม่บริเวณหัวรอเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๔ โดยถมดินทำสะพานข้ามคลองเมือง พร้อมทั้งปลูกห้องแถวสองชั้น หลังคามุงสังกะสีเพื่พื่นคอนกรีตจำนวน ๒๒๖ ห้อง ถนนทุกสายทำท่อระบายน้ำ มีโรงภาพยนตร์และตลาดแผงลอย

ด้านคมนาคม สร้างถนนรอบเกาะเมืองเป็นงานที่ดำเนินการมาเมื่อครั้งสมุทรเทสภิบาลมณฑลพระองค์แรกแต่ยังไม่สำเร็จลุล่วง พระยาโบราณฯ เมื่อครั้งเป็นหลวงอนุรักษ์ภูเบศรได้ดำเนินการต่อจนแล้วเสร็จ พร้อมทั้งเชิญชวนให้ บรรดาข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน พร้อมใจกันบริจาคเงินเพื่อก่อสร้างสะพานต่างๆ เช่น สะพานคลองประตูชัย คลองฉะไกรน้อย คลองประตูจีน โครงสร้างสะพานเป็นไม้สักกว้าง ๓-๕.๘ เมตร ยาว ๑๐-๑๐.๗๕ เมตร กลางสะพานเป็นศาลามุงสังกะสีมีม้ายาวนั่งเป็นที่พักผ่อน

ด้านสาธารณสุข พ.ศ. ๒๔๕๕ พระยาโบราณฯ ได้ร่วมกับบรรดาข้าราชการ ประชาชน พร้อมใจกันบริจาคเงินเพื่อสร้างโรงพยาบาลที่บ้านหอรัตนชัย ริมแม่น้ำป่าสักขนานนามว่า โรงพยาบาลปัจฉามหาราชอุทิศ ซึ่งนับเป็นโรงพยาบาลแห่งแรกของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัจจุบันคือ ศูนย์สาธารณสุขจังหวัด

ด้านพุทธศาสนา พระยาโบราณฯ ได้ส่งเสริมพุทธศาสนาอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้คือ จากการสำรวจพบว่ามียัดร้างอยู่มากถึง ๕๔๓ วัด เป็นเหตุให้มิผู้คนเข้าไปใช้ประโยชน์บุกรุกโดยพลการท่านจึงได้

เข้าไปจัดระเบียบและจัดเก็บค่าธรรมเนียม โดยนำเงินนั้นเข้าสมทบกับเงินหลวงอีกประเภทหนึ่งเรียกว่า เงินกลบนา (คือเงินที่พระเจ้าแผ่นดินได้ทรงอุทิศพระราชทานไว้สำหรับบูรณะวัด) ทั้งยังได้จัดเก็บเงินค่าเช่าจากผู้ที่มาจอดเรือจอดแพตามหน้าวัด และถวายเงินเหล่านั้นจึงใช้เงินเหล่านั้นในกิจกรรมของวัด นอกจากนี้ พระยาโบราณฯ ยังได้ปฏิสังขรณ์วัดสำคัญ ได้แก่ วัดพุทธไสสวรรคย์ วัดพนัญเชิง วัดหน้าพระเมรุ วัดสุวรรณดาราราม วัดมณฑป และวัดศรีอยุธยา และยังรับเป็นมรรคทายกวัดสุวรรณดาราราม และวัดพุทธไสสวรรคย์อีกด้วย

การปกครองท้องถิ่น ใน พ.ศ. ๒๔๕๙ พระยาโบราณฯ ได้จัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพฯ รับผิดชอบ ๕ ตำบล คือ หัวรอ หอรัตนไชย ท่าवासกรี สวนพลู กระมัง เพื่อดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน

การบูรณะและอนุรักษ์เกาะเมือง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ มีพระราชประสงค์ที่จะอนุรักษ์เมืองกรุงเทพฯ ไว้ จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระยาโบราณฯ ดูแลรักษาเมืองกรุงเทพฯ โดยห้ามมิให้ผู้ใดถือสิทธิ์ปกครองที่ดินภายในพระราชวังโบราณเพื่อสงวนรักษาไว้ให้คนรุ่นหลังต่อไป

พระยาโบราณฯ ได้ศึกษาพื้นที่ของกรุงเทพฯ แทบจะทั่วทุกหัวระแหง และเกือบตลอดชีวิตของการรับราชการในมณฑลกรุงเทพฯ ของท่าน ท่านได้พยายามอนุรักษ์และรักษาโบราณสถานต่างๆ ไว้ หลายแห่ง ดังเช่น กรณีที่ได้มีการพิจารณาเรื่องตลิ่งวัดพนัญเชิงที่ถูกน้ำกัดเซาะ และท่านได้เขียนรายงานเสนอแนวทางการแก้ไข โดยขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต ต่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ความว่า

"ตลิ่งวัดพนัญเชิงตั้งแต่ประมาณ ๑๐ ปีมานี้ ถูกน้ำเซาะกัดพังเข้าไปคราวละ ๒ วา ขึ้นแรกข้าพระพุทธเจ้าได้ลงรอกกันสายน้ำไว้อยู่ได้ราว ๒ ปี ก็พัง ถึงปี (พ.ศ. ๒๔๖๐) ตลิ่งก็พังเข้าไปประมาณ ๒ วาเศษ ยังอีก ๑๙ วา ก็จะถึงผนังพระวิหาร ข้าพระพุทธเจ้าได้บอกเข้าไปยังกระทรวงธรรมการ ได้ขอให้ นายช่างกรมทอน้ำมาช่วย

๔. พระยาโบราณราชธานินทร์ เมื่อครั้งเป็นสมุหเทศาภิบาล มณฑลกรุงเทพฯ

๕. อาคารเก่าริมถนนรอบเมือง ปัจจุบัน

"ข้าพระพุทธเจ้าเห็นด้วยเกล้าว่า ทางที่จะแก้ไข ๒ ทาง ทางหนึ่งคือ ขุดปากคลองสวนพลูให้กว้างและลึก ชักสายน้ำให้แบ่งลงทางคลองข้างเหนือวัด บางทีอาจจะทำให้น้ำตอนหน้าวัดอ่อนลงได้บ้าง อีกทางหนึ่งคือหาเรือใหญ่ๆ ที่ชำรุดใช้ไม่ได้มาจมที่ตลิ่ง คิดด้วยเกล้าว่า เมื่อสายน้ำพัดมากระทบเรือที่จมไว้ไม่ถูกดินแลต่อไปเมื่อโคลนทรายขังเต็มลำเรือที่จะกลายเป็นรากกันน้ำเซาะได้"

มิวเซียมที่นี่เหมือนมิวเซียมที่กรุงเทพฯ พระยาโบราณฯ นับเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสามารถในงานด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี ทั้งนี้เพราะความสนใจใฝ่ศึกษาของท่านนับตั้งแต่เมื่อแรกเริ่มขึ้นไปรับราชการ ณ เมืองกรุงเทพฯ ท่านได้เที่ยวตรวจตราดูโบราณสถานวัดต่างๆ ที่กล่าวถึงในพระราชพงศาวดาร จนทำให้ท่านกลายเป็นผู้รู้เรื่องโบราณวัตถุสถานของพระนครศรีอยุธยาอย่างลึกซึ้ง เมื่อความทราบถึงพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ พระองค์ก็มักจะโปรดให้พระยาโบราณฯ เป็นผู้นำเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรโบราณสถานต่างๆ ทั้งในพระนครและหัวเมืองในมณฑลกรุงเทพฯ

จนกลายเป็นที่โปรดปรานของพระองค์และด้วยความสนใจในงานโบราณคดีนี้เองไม่ว่าพระยาโบราณฯ ไปตรวจราชการหรือไปเที่ยวดูโบราณสถานวัดต่างๆ ครั้นใด เมื่อพบโบราณวัตถุ ศิลปะวัตถุอันควรจะรักษา ถูกทิ้งร้างไว้อย่างไม่เหมาะสมท่านก็จะรวบรวม

เรียบเรียงจาก

๑. ศิลปากร, กรม ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๖๓ เรื่องกรุงเทพฯ. โรงพิมพ์โสภณพิพัฒน์การ, กรุงเทพฯ ๒๔๗๙ (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระยาโบราณราชธานินทร์ ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๙)
๒. ศิลปากร, กรม ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๑๓ ตำนานวังหน้า. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลโทพระยาศรีสุรราชภักดีศิริณสาร ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, กรุงเทพฯ
๓. เกื้อกูล ยินยงอนันต์ "ความเปลี่ยนแปลงภายในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๓๔ - ๒๕๐๐" เอกสารวิชาการ หมายเลข ๕๙ สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ ๒๕๒๙

มาเก็บรักษาไว้ที่พระราชวังจันทร์เกษม จนเมื่อมีจำนวนมากขึ้นจึงได้จัดตั้งเป็น พิพิธภัณฑ์ โดยเริ่มจากโบราณพิพิธภัณฑ์ และเจริญขึ้นเป็นอยุธยาพิพิธภัณฑ์สถาน ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดขึ้นอย่างสมัยใหม่ในเวลานั้น และยังเป็นทีสนใจของผู้ที่รักและใฝ่หาความรู้ในวิชาประวัติศาสตร์โบราณคดี ดังปรากฏในความที่สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงกล่าวถึงว่า

"แม้พิพิธภัณฑ์สถานในกรุงเทพฯ แล้วก็ดี แต่ยังจัดเหมือนกับเป็นคลังเก็บของ คนจะไปดูก็ยาก อยุธยาพิพิธภัณฑ์สถาน ที่พระยาโบราณฯ จัดขึ้นเป็นพิพิธภัณฑ์สมัยใหม่ จึงเป็นที่คนชอบไปดู สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ก็โปรดเสด็จฯ ไปทอดพระเนตร"

และเมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ ๒ คราวที่เสด็จพระราชดำเนินไปประเทศเยอรมนี ในปี พ.ศ. ๒๔๕๑ พระองค์ได้เสด็จไปทอดพระเนตรพิพิธภัณฑ์ที่เมืองฮอมเบิร์ก และได้ทรงตรัสเปรียบเทียบการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ว่า "จัดได้ดีเห็นแล้วออกจะนึกถึงพระยาโบราณฯ" หลังจากนั้นได้ทรงส่งโทรเลขมายังสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ กล่าวชื่นชมในความสามารถของพระยาโบราณฯ ในการจัดแสดงวัตถุต่างๆ ว่าเทียบเท่าอารยประเทศทางตะวันตก

นอกจากการทำงานด้านพิพิธภัณฑ์ และการอนุรักษ์ บูรณะโบราณสถาน ตลอดจนพระราชวังโบราณ ในเมืองกรุงเก่าแล้ว พระยาโบราณฯ ยังได้เขียนหนังสือโดยรวบรวมข้อมูลเรื่องราวต่างๆ ของกรุงเก่าจากหลักฐาน เอกสาร พระราชพงศาวดาร และจากการศึกษาสังเกตของท่าน ตลอดจนการสำรวจพื้นที่ในเขตปกครองของมณฑลกรุงเก่า ทำให้เกิดผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อของคนรุ่นหลัง อาทิ คำอธิบายแผนที่กรุงศรีอยุธยา ตำนานกรุงเก่า ในประชุมพงศาวดารภาคที่ ๖๓ การคัดลอกภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วัดยม เป็นต้น นอกจากนี้ การที่ท่านได้รู้จักและสนิทสนมกับสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพฯ ยังทำให้ท่านได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้โดยการเขียนจดหมายโต้ตอบกันในเรื่องต่างๆ เช่น ชาวต่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในพระนครศรีอยุธยาและพระเมรุมาศ เป็นต้น และด้วยเหตุที่ท่านมีความสามารถรอบรู้ในเชิงประวัติศาสตร์โบราณคดี โดยเฉพาะเรื่องของมณฑลกรุงเก่าจึงทำให้พระยาโบราณฯ ได้รับพระราชทานเกียรติให้ไปดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ในด้านการศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีของชาติในเวลานั้นหลายตำแหน่ง อาทิ

พ.ศ. ๒๔๔๗ เป็นผู้ช่วยบรรณารักษ์หอพระสมุดวชิรญาณ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ

พ.ศ. ๒๔๕๐ เป็นเลขานุการโบราณคดีสโมสร ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ

พ.ศ. ๒๔๕๗ เป็นเลขานุการโบราณคดีสโมสร ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ

พ.ศ. ๒๔๖๙ เป็นอุปนายกแผนกโบราณคดี ราชบัณฑิตยสภา ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ

Phraya Boran Rajathanin: Contributor to Ayutthaya Ancient City

Phraya Boran Rajathanin (Porn Dejakupt) is best known among the people of Ayutthaya for his renovation of the former capital of Thailand. He was first moved from Bangkok to Ayutthaya as an official of the Ministry of Interior in B.E. 2439.

He was appointed lord lieutenant of a circle of Ayutthaya in B.E. 2449. Phraya Boran knew every corner in Ayutthaya as he had walked through the ancient city in his study to restore it. He also brought other development to Ayutthaya, e.g. infrastructure, transportation, public health and culture.

ทศพร ศรีสมาน

เริ่มเข้ารับราชการในตำแหน่งภัณฑารักษ์ ๓ ที่ฝ่ายวิชาการ กองพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

ทำงานในตำแหน่งภัณฑารักษ์ เรื่อยมา

ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งภัณฑารักษ์ ๖ ว. หัวหน้าพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเทศไทย ได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลางแห่งความหลากหลายของพรรณไม้ที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก เพราะตั้งอยู่ในเขตร้อน มีลมมรสุมพัดผ่านอากาศร้อนชื้น มีพรรณไม้ขึ้นกระจายอยู่ทั่วประเทศมากกว่า ๑๕,๐๐๐ ชนิด นับตั้งแต่ต้นหญ้าเล็กๆ ที่ขึ้นอยู่ในสนามหญ้าหน้าบ้าน หรือตามริมทางเดิน ไปจนถึงพรรณไม้ป่าที่เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่มหึมา มีลำต้นขนาดใหญ่กว่า ๑๕ คนโอบ หรือบางต้นก็มีลำต้นสูงมากกว่า ๕๐ เมตร

การสำรวจพรรณไม้เพื่อจำแนกว่าแต่ละต้นมีชื่ออะไร มีการจัดทำกันทั่วโลกมานานแล้ว แต่เนื่องจากพรรณไม้แต่ละชนิดมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามแต่ละภาษาแต่ละท้องถิ่น นักพฤกษศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องพรรณไม้ได้กำหนดให้ต้นไม้นี้แต่ละชนิดมีชื่อพฤกษศาสตร์ (Botanical name) หรือชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name) เพียงชื่อเดียว เพื่อใช้เป็นชื่อย่อกลางสำหรับให้ทุกคนทั่วโลกได้เรียกเหมือนกันและเข้าใจได้ตรงกัน

ในเมืองไทยมีการสำรวจและจำแนกพรรณไม้กันมานานนับร้อยปีแล้ว จากข้อมูลที่บ้านทึบเรื่องการสำรวจในช่วงแรกๆ ผู้สำรวจส่วนใหญ่เป็นชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นชาวตะวันตก ต่อมาจึงเป็นนักสำรวจชาวตะวันออกและชาวไทย จนกระทั่งได้พบว่าในประเทศไทยมีพรรณไม้อยู่มากกว่า ๑๕,๐๐๐ ชนิด

ตามธรรมชาติแล้ว พรรณไม้แต่ละชนิดจะเจริญเติบโตและกระจายพันธุ์อยู่ในแหล่งที่มีสภาพภูมิอากาศและสภาพภูมิประเทศเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ดังเช่นต้นมะม่วง ชอบสภาพอากาศที่ร้อนชื้น จึงพบกระจายอยู่ตามธรรมชาติในประเทศไทย พม่า อินเดีย เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย ลาว ฯลฯ

เป็นเรื่องน่าสนใจที่พรรณไม้หลายๆ ชนิดที่ขึ้นกระจายอยู่ในหลายประเทศนั้น มีบางชนิดที่ค้นพบเป็นครั้งแรกของโลกในประเทศไทย เป็นสิ่งที่นักภาคภูมิใจสำหรับคนไทยทุกคน และพวกเราควรจะได้ร่วมมือกันอนุรักษ์พรรณไม้เหล่านี้ให้คงอยู่เป็น

สมบัติของชาติตลอดไป ซึ่งเราสามารถยืนยันได้จากข้อมูลของการจำแนกพรรณไม้และจากชื่อพฤกษศาสตร์ซึ่งจะระบุได้ว่า มีการค้นพบครั้งแรกของโลกในประเทศไทย เนื่องจากมีชื่อหลักแหล่งในประเทศไทย เช่น *thailandica* หมายถึงมีอยู่ในประเทศไทย *siamensis* หมายถึงมีอยู่ในประเทศสยาม ซึ่งเป็นชื่อเดิมของประเทศไทย *sootepensis* หมายถึงมีอยู่ที่ดอยสุเทพ *chiangdaoensis* หมายถึงมีอยู่ที่ดอยเชียงดาว *kaoyaiensis* หมายถึงมีอยู่ที่เขาใหญ่ *kaoluangensis* หมายถึงมีอยู่ที่เขาหลวง *phetchaburiensis* หมายถึงมีอยู่ที่เพชรบุรี *pranburiensis* หมายถึงมีอยู่ที่ปราณบุรี *krabiensis* หมายถึงมีอยู่ที่กระบี่ (ชื่อเหล่านี้จะเขียนด้วยตัวพิมพ์เล็ก เนื่องจากเป็นชื่อท้ายของชื่อวิทยาศาสตร์)

พรรณไม้ ที่พบครั้งแรก ของโลก ในประเทศไทย

ดร.ปิยะ เฉลิมกลิ่น

ผู้อำนวยการฝ่ายเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
แห่งประเทศไทย

พรรณไม้บางชนิดพบครั้งแรกของโลก
ในประเทศไทยและไม่พบในประเทศข้างเคียง
หรือประเทศอื่นๆ อีกเลย จึงจัดเป็นพรรณ-
ไม้ถิ่นเดียวของไทย (endemic)

หลายท่านคงแปลกใจว่าพรรณไม้ที่
พบครั้งแรกของโลกในประเทศไทย มีบางชนิด
เป็นชนิดที่รู้จักกันดี พบเห็นกันทั่วไป แต่บาง
ชนิดก็เป็นที่ยังไม่ค่อยรู้จักกันนัก แม้จะเป็นที่แพร่หลาย
และบางชนิดก็นับว่าแทบจะไม่มีใครรู้จัก
เนื่องจากหายากหรือมีถิ่นกำเนิดอยู่ไกลมาก
เมื่อรวมแล้วพรรณไม้ที่พบครั้งแรกของโลก
ในประเทศไทยก็มีมากกว่าหนึ่งร้อยชนิด เรา
มารู้จักบางชนิดกันดีกว่า

โมลีสยาม มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Reevesia pubescens* Mast. var. *siamensis* (Craib) Anthony อยู่ในวงศ์ Sterculiaceae รายงานการพบครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๖๕ จากอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ในบริเวณ ชายป่าดิบเขาที่ระดับความสูง ๑,๓๐๐ เมตร โดยมีหมอकारเป็นผู้เก็บตัวอย่าง มีชื่อเดิม คือ *Reevesia siamensis* Craib เป็น พรรณไม้ถิ่นเดียวของไทย ปัจจุบันพบใน จังหวัดนครราชสีมา กาญจนบุรีและเพชรบุรี มีลำต้นสูง ๕-๑๒ เมตร ออกดอกเป็นช่อที่ ปลายยอด สีขาว มีกลิ่นหอมอ่อน

ขงโคสยาม มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ *Bauhinia siamensis* K. Larsen & S.S. Larsen อยู่ในวงศ์ Leguminosae-Caesalpinioideae รายงานการพบครั้งแรกในปี

พ.ศ. ๒๕๔๕ จากจังหวัดพิษณุโลก ในระดับ ความสูง ๓๐๐ เมตร โดยมีนายวัชชัย วงศ์- ประเสริฐ เป็นผู้เก็บตัวอย่าง เป็นพรรณไม้ ถิ่นเดียวของไทย ลักษณะเป็นไม้เถาเลื้อย เนื้อแข็ง เปลือกเถาสีม่วงอมดำ ใบหยักเว้า เป็นใบแผด ช่อดอกยาว ๗๕ เซนติเมตร ดอกย่อยสีชมพูขนาด ๓-๔ เซนติเมตร มีฝัก เรียวยาว ๑๔ เซนติเมตร เมื่อฝักแก่แล้ว แตกเป็น ๒ ซีก

จำปีศรีเมืองไทย มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Magnolia thailandica* Noot. & Chalermglin อยู่ในวงศ์ Magnoliaceae รายงาน การพบครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จากพื้นที่ ป่าดิบเขาและป่าดิบชื้นในจังหวัดเพชรบูรณ์ ชัยภูมิ เลย และกาญจนบุรี โดยมี ดร.ปิยะ เฉลิมกลิ่น เป็นผู้เก็บตัวอย่าง เป็นพรรณไม้ ถิ่นเดียวของไทย ลักษณะเป็นไม้ต้นใหญ่ สูง ๒๐-๒๕ เมตร มีดอกแยกเพศเป็นดอกเพศผู้ และเพศเมีย กลีบดอกหนาแข็งสีขาว มีกลิ่น หอม เมื่อบานมีขนาด ๓ เซนติเมตร ผลกลม ขนาด ๓ เซนติเมตร เมื่อผลแก่แล้วแตก เป็นพูคล้ายผลทุเรียน

ปรังเทลียม มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Cycas siamensis* Miq. อยู่ในวงศ์ Cycadaceae รายงานการพบครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ จากจังหวัดกาญจนบุรี ในปัจจุบันพบว่ามีขึ้น กระจายตั้งแต่จังหวัดลำปาง นครราชสีมา กาญจนบุรี ลงไปถึงประจวบคีรีขันธ์ ในระดับ ความสูง ๒๐-๔๐๐ เมตร ในต่างประเทศพบ ที่พม่า ลาว เวียดนาม และมณฑลยูนนาน ของจีน มีลำต้นกลมเตี้ย โคนลำต้นกลวง มี ใบประกอบแบบขนนก ใบยาว ๖๐-๙๐ เซน- ตีเมตร มีใบย่อยประมาณ ๗๐ คู่ ผลรูปทรง รียาว ๔ เซนติเมตร ในการใช้ประโยชน์ มีการนำมาปลูกเป็นไม้ประดับ

ขมิ้นต้น มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Mahonia siamensis* Takeda ex Craib อยู่ในวงศ์ Berberidaceae รายงานการพบครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ จากดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ ในระดับความสูง ๑,๕๐๐ เมตร โดยมีหมอคาร์เป็นผู้เก็บตัวอย่าง ปัจจุบันพบในจังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ในต่างประเทศพบในประเทศพม่า ลักษณะเป็นไม้ พุ่มสูง ๒-๓ เมตร แตกกิ่งกระโดงยาว มีใบ ประกอบแบบขนนก ใบยาว ๔๕ เซนติเมตร ออกช่อดอกที่ปลายยอด ช่อยาว สีเหลือง เข้มและมีกลิ่นหอม จึงได้รับความนิยมปลูก เป็นไม้ประดับในพื้นที่ระดับสูง

พุทธรักษา มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Gardenia thailandica* Tirveng. อยู่ในวงศ์ Rubiaceae รายงานการพบครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ จากเนินเขาเตี้ยๆ ดิดชายทะเลของ จังหวัดภูเก็ต โดยมี ดร.ขวาลิต นิยมธรรม เป็นผู้เก็บตัวอย่าง เป็นพรรณไม้ถิ่นเดียว ของไทย ปัจจุบันพบในจังหวัดภูเก็ตและพบ อีกเล็กน้อยที่อุทยานแห่งชาติตะรุเตา ลักษณะ เป็นไม้ต้นขนาดเล็กสูง ๓-๑๒ เมตร มีกลีบ ดอก ๕ กลีบสีเหลือง เมื่อดอกบานมีขนาด ๔-๕ เซนติเมตร มีดอกดกและกลิ่นหอม จึง เริ่มได้รับความนิยมปลูกเป็นไม้ดอกไม้ประดับ

ชมพู่น้ำ มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Syzygium siamense* (Craib) Chantar. & J. Pam. อยู่ในวงศ์ Myrtaceae รายงานการ พบครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ จากอำเภอ ศรีราชา จังหวัดชลบุรี ในป่าดิบชื้นที่มีระดับ ความสูง ๙๐ เมตร โดยมีหมอคาร์เป็นผู้เก็บ ตัวอย่าง มีชื่อเดิมคือ *Eugenia siamensis* Craib มีขึ้นอยู่ทั่วประเทศ ในต่างประเทศ พบที่พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย ลักษณะ เป็นไม้ต้นขนาดเล็ก สูง ๔-๖ เมตร ออกดอก ที่ปลายกิ่ง มีเกสรเพศผู้สีเขียวจำนวนมาก ผลขนาด ๔ เซนติเมตร

มะลิสยาม หรือ มะลิวัลย์เถา มีชื่อ วิทยาศาสตร์ *Jasminum siamense* Craib อยู่ในวงศ์ Oleaceae รายงานการพบครั้ง แรกในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ จากจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีหมอคาร์เป็นผู้เก็บตัวอย่าง เป็นมะลิ ต้นเล็กที่สุด สูงเพียง ๓๐ เซนติเมตร ชอบ

ขึ้นในแนวเขาหินปูน ในระดับความสูง ๕๐- ๑,๐๐๐ เมตร ตามป่าไผ่ป่าผลัดใบในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง สามารถแตกกิ่งจากส่วนของลำต้นที่อยู่ใต้ ดินได้ จึงทนทานต่อไฟไหม้และความแห้งแล้ง ได้ดี กลีบดอกมี ๙ กลีบ เมื่อดอกบานมีเส้น ผ่านศูนย์กลาง ๓-๓.๕ เซนติเมตร มีฤดูดอก บานในเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ เป็นมะลิ ถิ่นเดียวของไทย

นมเสือ มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Dasoclema siamensis* (Craib) J. Sinclair อยู่ใน วงศ์ Annonaceae รายงานการพบครั้ง แรกในปี พ.ศ. ๒๔๖๗ จากเขตรักษาพันธุ์ สัตว์ป่าอุ้มผาง ซึ่งเป็นเขตติดต่อระหว่าง จังหวัดตาก และจังหวัดกำแพงเพชร เป็นไม้ ถิ่นเดียวของไทยที่หายากและใกล้จะสูญพันธุ์ ลักษณะเป็นไม้เลื้อยที่ขึ้นอยู่ในแนวเทือกเขา หินปูน นมเสือเป็นพรรณไม้เพียงชนิดเดียว ในสกุลนี้ ดอกบานมีเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑ เซน-ติเมตร บานในเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน ผลรูปทรงกระบอกยาว ๕-๖ เซนติเมตร

สำหรับพรรณไม้ที่พบครั้งแรกของ โลกในประเทศไทย ที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว บาง ชนิดพบเห็นได้ทั่วไป ดังเช่น

นมแมว มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Melodorum siamensis* (Scheff.) Ban มีชื่อเดิม *Rauwenhoffia siamensis* Scheff. อยู่ในวงศ์ Annonaceae

การเวก มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Artabotrys siamensis* Miq. อยู่ในวงศ์ Annonaceae

ซีเหล็ก มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Senna siamea* (Lam.) Irwin & Barneby มีชื่อเดิม *Cassia siamea* Lam. อยู่ในวงศ์ Leguminosae - Caesalpinioideae

หวายสยาม หรือ หวายขม มีชื่อ วิทยาศาสตร์ *Calamus siamensis* Becc. อยู่ในวงศ์ Palmae หรือ Arecaceae

ไผ่รวก มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Thyrsostachys siamensis* Gamble อยู่ในวงศ์ Gramineae

สารภี มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Mammea siamensis* Kosterm. อยู่ในวงศ์ Guttiferae

มะค่าแต้ มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Sindora siamensis* Teijsm. & Miq. อยู่ในวงศ์ Leguminosae - Caesalpinioideae

มะพลับ มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Diospyros malabarica* (Desr.) Kostel. var. *siamensis* (Hochr.) Phengklai อยู่ในวงศ์ Ebenaceae

รัง มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Shorea siamensis* (Kurz) Pax. อยู่ในวงศ์ Dipterocarpaceae

แจง มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Maerua siamensis* Kosterm. อยู่ในวงศ์ Capparaceae

รนนไชย มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Buchanania siamensis* Miq. อยู่ในวงศ์ Anacardiaceae

เชื่อง มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Wallichia siamensis* Becc. อยู่ในวงศ์ Palmae หรือ Arecaceae

พรรณไม้ที่กล่าวมานี้ หากจะมีชาวต่างชาติมากล่าวอ้างว่าเป็นพรรณไม้ของชาติอื่นๆ แล้วละก็ ย่อมเป็นไปได้เลย เนื่องด้วย ชื่อของพรรณไม้เป็นหลักฐานซึ่งบ่งอยู่แล้ว

ดร.ปิยะ เฉลิมกลิ่น

ผู้อำนวยการฝ่ายเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)

ความชำนาญพิเศษด้าน จำแนกพรรณไม้ การวิจัยการผลิตพืช การคัดเลือกพันธุ์พืช การพัฒนาพันธุ์พืช การขยายพันธุ์พืช การอนุรักษ์พืช ไม้ดอกหอม ไม้ประดับ ปาล์มประดับ

ด้านงานเขียนมีผลงานมากมาย อาทิ พรรณไม้ในวรรณคดี มหาพรหมราชินี พรรณไม้พระราชทานนาม ฯลฯ

๑

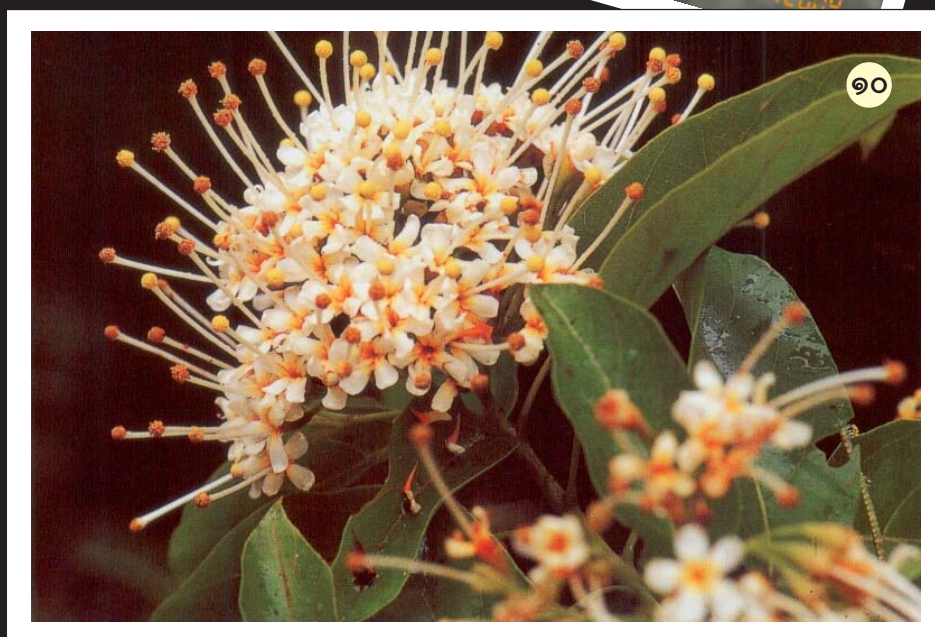

๒

๓

๑. การเวก
๒. นมแมว
๓. มะค่าแต้

Species first found in Thailand

A tropical, monsoon country, Thailand is blessed with a variety of trees. The country abounds with more than 15,000 species. Many of them were first found in Thailand and some are endemic.

Dr. Piya Chalermklin, director of Agricultural Technology Department, Thailand Institute of Scientific and Technological Research, introduced some of the species first found in Thailand and where to find them.

- ๔. ธนนไชย
- ๕. ชมพูน้า
- ๖. แจง
- ๗. มะลีสยาม
- ๘. ปรง
- ๙. ขมิ้นต้น
- ๑๐. โมลีสยาม
- ๑๑. หวายสยาม

พืชผักพื้นบ้าน อาหารเป็นยา

สัมพันธ์ อนันตเมฆ

พฤติกรรมการบริโภคของคนเราส่วนใหญ่ เช่น โรคมะเร็ง หัวใจขาดเลือด ความดันโลหิตสูง เบาหวาน โรคสมอง (เช่น อัลไซเมอร์) เก๊าต์ อัมพาต อัมพฤกษ์ ภูมิแพ้ ฯลฯ จึงก้าวเข้ามาในชีวิตเราเสมือนได้รับการเชื้อเชิญ ทั้งๆ ที่โรคต่างๆ เหล่านี้สามารถป้องกันและรักษาได้ด้วยภูมิปัญญา และการดำเนินชีวิตแบบไทยๆ อันประกอบด้วยอาหารที่มีวิธีการปรุง เครื่องปรุง และพืชผักสมุนไพร ที่เกื้อกูลให้มีรสชาติทรงคุณค่าทางโภชนาการอย่างลงตัว แถมยังระแวดระวังไม่ให้เกิดปัญหาต่อร่างกายได้อย่างน่ามหัศจรรย์ หลายท่านอาจยังไม่ทราบว่าทำให้อาหารพื้นๆ อย่างแกงเขียวหวาน หรือแกงเผ็ดที่ใส่กะทิจะต้องมีมะเขือพวงร่วมอยู่ด้วย เหตุผลหนึ่งก็คือ มะเขือพวงทำหน้าที่เป็นตัวดูดซับกะทิที่ผ่านลงท้องเป็นกลุ่มก้อนก่อนขับถ่ายออกมา หรืออีกนัยหนึ่งก็คือช่วยจับเจ้ากะทิไม่ให้เป็นส่วนเกินจนเป็นปัญหาต่อร่างกายนั่นเอง เห็นไหมว่าบรรพบุรุษของเราผู้คิดสูตรแกงเหล่านี้ช่างฉลาดล้ำลึกเพียงใด น่าเสียดายที่เรามักจะเห็นมะเขือพวงถูกแช่แข็งข้างจานอยู่เนืองๆ หรืออาหารว่างอย่างเมี่ยงคำที่ใช้ใบชะพลูเป็นพระเอกก็อุดมไปด้วยสารอาหารครบครันในคำเล็กๆ เหล่านั้น แถมยังเป็นใยอาหารหรือไฟเบอร์อย่างดีในการช่วยขับถ่ายอีกด้วย น่าเสียดายที่หลายคนไม่ชอบรสชาติใบชะพลูที่ออกจะขมอมเผ็ดนิดๆ จึงไม่ยอมทำความรู้จักกับเมี่ยงคำเอาเสียเลย ทั้งที่ใบชะพลูนี้อุดมไปด้วยเบต้าแคโรทีน แคลเซียม ฟอสฟอรัส เหล็ก วิตามินเอ วิตามินบี ๑ วิตามินบี ๒ วิตามินซี

โทษมหันต์ โดยเข้าใจว่าเป็นของดี หูหรมมีราคาแพง หรือไม่ก็บริโภคไปตามกระแสโลก จึงไม่เป็นที่แปลกใจที่เราจะพบเห็น เพื่อนฝูงญาติพี่น้อง คนที่เรารักต้องเจ็บป่วย ทนทุกข์ทรมาน หรือเสียชีวิตอยู่เนืองๆ จากโรคที่สืบเนื่องมาจากการบริโภคอาหารที่เป็นภัยร้ายแรงอย่างไม่รู้ตัว หรือทั้งๆ ที่รู้ตัวแต่ไม่สามารถทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการกินได้ จนทุกอย่างสายเกินกว่าจะแก้ เราได้รับฟังอยู่บ่อยๆ ว่า หลายท่านที่เป็นผู้มีความสามารถสูงส่ง ฉลาดในทุกเรื่อง แต่ต้องมาล้มป่วยกลายเป็นคนไร้ค่า กระทั่งเสียชีวิตอย่างง่ายดาย เนื่องจากไม่เฉลียวในเรื่องการดำเนินชีวิตและการกินนี่เอง นับเป็นเรื่องที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง

ที่ว่่าน่าเสียดาย ก็คือ อาหารไทยดั้งเดิมที่อุดมไปด้วยพืชผักผลไม้พื้นบ้านนั้น เต็มไปด้วยคุณประโยชน์ มีคุณค่าทางอาหารมากมาย แต่กลับไม่ได้รับการเหลียวแลอย่างจริงจัง โรคภัยไข้เจ็บยอดฮิตทั้งหลายที่มีสาเหตุเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต และ

ทุกวันนี้คนไทยเราห่างไกลจากธรรมชาติมากขึ้น เนื่องจากการดำเนินชีวิตสมัยใหม่ และสภาพแวดล้อมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กระแสเทคโนโลยีและวัฒนธรรมหลายหลากที่หลั่งไหลเข้าสู่สังคมไทยภายใต้อิทธิพลของโลกาภิวัตน์ กำลังคุกคาม ผลักดันให้คนไทยเข้าสู่กับดักของระบบบริโภคนิยมแห่งความเสื่อมถอย โดยไม่รู้ตัว ทั้งที่บางอย่างไม่เหมาะสมกับวิถีไทยเลยแม้แต่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมมารับประทานอาหารที่นับวันยิ่งห่างไกลแนวทางที่เหมาะสม หรือภูมิปัญญาไทยที่บรรพบุรุษได้ค้นคิดถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น อาหารไทยหลายต่อหลายอย่างหายไปจากโต๊ะอาหาร โดยไม่มีใครล่วงรู้ถึงคุณประโยชน์อันดี แต่กลับไปบริโภคอาหารที่มี

และโยอาหาร จะเห็นได้ว่าอาหารไทยแต่
ดั้งเดิมนั้นไม่ว่าจะมาจากภูมิภาคใดของ
ประเทศจะมีผักพื้นบ้านเป็นพื้นฐานทั้งสิ้น
ถึงจะไม่ได้เป็นส่วนผสมในอาหาร ก็มักจะ
เป็นเครื่องเคียงจานเด่นสดใสอยู่ทุกครัวเรือน
นั่นเป็นเพราะคนไทยในอดีตที่ฉลาดรู้ได้สังเกต
ทดลองในชีวิตประจำวันจนลงตัว แล้วถ่ายทอด
สู่ลูกหลาน โดยไม่ต้องผ่านห้องทดลอง
ทางวิทยาศาสตร์ใดๆ ด้วยภูมิปัญญาแท้ๆ
แต่ลูกหลานยุคนี้กลับทำตัวห่างไกล หันไป

หาอาหารสร้างปัญหาราคาแพงด้วยความ
เต็มใจ จะขอยกอีกสักตัวอย่าง เรื่องไก่ทอด
ยอดฮิตที่เรามักนำเงินไปซื้อพวกแบรนด์ต่าง
ชาติทั้งหลายที่ทุ่มเม็ดเงินโฆษณา ส่งเสริม
การขายผ่านสื่อทุกระบบตลอดเวลา เพื่อ
เขย่าความต้องการบริโภคจนกลายเป็น
กระแสนิยม และความเคยชินไปในที่สุด
ราคาต่อชิ้นจึงต้องรวมเอาค่าใช้จ่ายเหล่านี้
เข้าไปด้วย เพื่อไปแลกกับชิ้นไก่ที่อุดมไป
ด้วยน้ำมัน และแป้งพอกที่กลายเป็นส่วน
เกินเจ้าปัญหาเมื่อนำเข้าสู่ร่างกาย ทั้งที่ไก่
ทอดดั้งเดิมของไทยเรามีตั้งหลายสูตร เคย
ทานไก่ทอดหอมเจียวบ้างไหม? ทอดแบบ
แห้งน้ำมันพร้อมเครื่องเทศ แถมมีหอมเจียว
เคียงข้างที่นอกจากจะเพิ่มรสชาติแล้ว ยังมี
คุณค่าทางอาหารสุดยอดอีกด้วยเพราะหอม
แดงจะให้สารพวกไดอัลลีน ไตรซัลไฟด์
(ชนิดเดียวกับที่มีในกระเทียม) ฟลาโวนอยด์
กลัยโคไซด์ เพคติน และกลูโคซิโนลิน สาร
เหล่านี้มีคุณสมบัติในการยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย
ลดไขมันในเส้นเลือด ทำให้เจริญอาหารและ
ช่วยย่อยอาหาร นอกจากนี้ หัวหอมยังมี
ฟอสฟอรัสในปริมาณที่สูงช่วยทำให้มีความ
จำดีอีกด้วย ทานกับข้าวเหนียวปั้นร้อนๆ อิ่ม
อร่อยจริงๆ เห็นไหมว่าคนโบราณคิดสูตรที่
ป้องกัน แก้ไขปัญหาสุขภาพมาให้แล้วเสร็จ
รับประทานได้อย่างสบายอารมณ์ แถมยัง
ราคาแบบไทยๆ เม็ดเงินไม่ไหลไปไหนอีกด้วย

ต้องยอมรับว่าภูมิปัญญาไทยและพืชผักพื้นบ้านของเราดีและที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการดูแลสุขภาพของเรา ไม่ต้องไปหาจากที่ไหนเลย

ถ้าจะพูดถึงพืชผักพื้นบ้าน และคุณค่าทางอาหารแต่ละชนิดแล้ว คงต้องใช้เวลาพอสมควร จึงจะขอคัดเอาแต่ตัวพระเอกที่เราพบเห็นกันอยู่เป็นประจำมาให้รู้จักกันในเบื้องต้น

แค เป็นพืชที่ขึ้นอยู่ทั่วไป และมีชื่อพื้นเมืองเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น แคแดง แคขาว บ้างก็เรียก แคบ้าน แคดอกแดง หรือแคดอกขาว เป็นต้น ยอดและใบอ่อนแคมีรสหวานมัน สามารถนำมาลวกจิ้มน้ำพริก ทำแกงส้ม ซุป หรือจะนำมาแทนใบยอในห่อหมกก็ได้ ดอกมีสรรพคุณแก้ไข้หัวลม คนรุ่นก่อนมักกินดอกแคเพื่อป้องกันหวัดทำให้ร่างกายแข็งแรง ยอดและใบอ่อนมีสรรพคุณดับพิษร้อนถอนพิษไข้ ได้มีการศึกษาคุณค่าทางอาหารพบว่า ทั้งยอดอ่อนและดอกแคมีวิตามินและเกลือแร่มากมาย เช่น แคลเซียม ฟอสฟอรัส เหล็ก เบต้าแคโรทีน ไนอาซิน วิตามินเอ วิตามินบี₁ และวิตามินซี (ในดอกแคสดมีมากเป็นพิเศษ ๑ ชีดมีวิตามินซีถึง ๓๕ มิลลิกรัม) แถมยังมีใยอาหารสูงมากทั้งในดอกและใบ เราสามารถกินยอดแค หรือดอกเป็นยาระบาย เป็นการป้องกันมะเร็งในลำไส้ใหญ่ได้ดีอีกด้วย

ฟักทอง เป็นพืชผักสวนครัวสารพัดประโยชน์ที่โดดเด่น คนโบราณรู้จักดี นำมาประกอบอาหารได้ทั้งคาวหวาน ยอดอ่อนและผลอ่อน นำไปลวก ต้ม หรือผัดน้ำมันจิ้มน้ำพริกรับประทาน หรือนำไปแกงเลียง แกงส้มได้ทั้งนั้น ผลก็นำไปปรุงเป็นอาหารคาว เช่น ซุป แกงเลียง แกงส้ม แกงอ่อม แกงใส่กะทิ แกงเผ็ด หรือจะนำไปปรุงเป็นของหวานก็ได้ เช่น ฟักทองแกงบวด ฟักทองเชื่อม ฟักทองสังขยา ฟักทองนึ่งคลุกมะพร้าว บัวลอยฟักทอง หรือจะเป็นอาหารว่าง เช่น

ข้าวเกรียบฟักทอง น้ำฟักทอง เมล็ดฟักทองอบหรือคั่วกับเกลือ เป็นต้น ที่สำคัญก็คือ ฟักทองมีคุณค่าทางยาที่พิเศษสุด เนื่องจากฟักทองปราศจากสารที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพทั้งโซเดียม และโคเลสเตอรอล แต่กลับมีสารอาหารบำรุงร่างกายมากมาย ที่สำคัญได้แก่ ฟอสฟอรัส แคลเซียม เหล็ก วิตามินบี ๑ วิตามินบี ๒ วิตามินเอ วิตามินซี ไนอาซิน และเบต้าแคโรทีน หากกิน ฟักทองทั้งเปลือกจะได้ฤทธิ์ทางยา สามารถ กระตุ้น การหลั่งอินซูลินซึ่งช่วยควบคุมระดับน้ำตาลในเส้นเลือด ป้องกันเบาหวาน ความดันโลหิตสูง บำรุงตับ ไต นัยน์ตา และสร้างเซลล์ใหม่ทดแทนเซลล์ที่ตายไป เมล็ดฟักทองมีแร่ธาตุ ฟอสฟอรัส และสังกะสีสูง สามารถป้องกันการเกิดนิ่ว และใช้เป็นยาถ่ายพยาธิตัวติดได้อีกด้วย

ตำลึง ปกติพบเห็นขึ้นอยู่ตามที่ต่าง ๆ ทั่วไป เป็นไม้เลื้อยปลูกง่าย ไม่ปลูกก็ยังขึ้นเองให้เห็นอยู่บ่อยๆ โตเร็ว ยิ่งเด็ดยอดบ่อยเท่าไรยิ่งแตกยอดเพิ่มขึ้นเท่านั้น ปลูกครั้งเดียวเก็บได้ทั้งปี ยอดและใบอ่อนนำมาประกอบอาหารได้หลายอย่าง เช่น แกงจืด แกงเลียง ผัดน้ำมันหอย หรือนำมาลวกจิ้ม น้ำพริก ตำลึงอุดมไปด้วยสารอาหารที่มีประโยชน์สูง เช่น เบต้าแคโรทีน แคลเซียม ฟอสฟอรัส เหล็ก ไนอาซิน วิตามินซีและอื่นๆ จากการค้นคว้าของสถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า เมื่อเทียบ กับพืชชนิดอื่น ตำลึงยังประกอบไปด้วยเส้นใยที่มีความสามารถในการจับโคเลสเตอรอลได้ดีที่สุด ซึ่งช่วยลดอัตราเสี่ยงในการเกิดโรคหัวใจใน

กระเพาะอาหาร นอกจากนี้ ใบตำลึงยังเป็นยาเย็น ช่วยขับพิษร้อน ถอนพิษไข้ แก้ อาการแพ้ อักเสบ แผลมีพิษกัดต่อย แก้ แสบคัน แก้โรคผิวหนัง และลดน้ำตาลในเลือดอีกด้วย

ใบแมงลัก ผักตัวเด่นที่มีกลิ่นหอมชื่นใจ ใครชอบแกงเลียง หรือขนมจีนน้ำยาจะต้องรับรู้กลิ่นและรสของใบแมงลักเป็นอย่างดี ปลูกง่ายขึ้นง่ายไม่ค่อยเลินเลว ยอดอ่อนใบอ่อนเด็ดสดๆ เข้าปากเคี้ยวง่ายสบายท้อง กินใบแมงลักกับอาหารอื่นจะเป็นตัวช่วยย่อยอย่างดี ที่นิยมกันมากก็คือกินกับขนมจีน ใบแมงลักซึ่งมีฤทธิ์ขับลม และช่วยระบายอย่างอ่อน จะทำหน้าที่เป็นตัวช่วยบรรเทาอาการท้องอืดที่เกิดจากก๊าซจากกระบวนการหมักแบ่งของขนมจีนได้พอดี แถมยังทำให้ระบบขับถ่ายทำหน้าที่ได้ดีขึ้นอีกด้วย ใบแมงลักมีสารอาหารมากมาย เช่น แคลเซียม ฟอสฟอรัส เหล็ก วิตามินบี ๑ วิตามินบี ๒ ไนอาซิน วิตามินซี โดยเฉพาะเบต้าแคโรทีน จะมีมากเป็นพิเศษในส่วนของใบ และลำต้นเมื่อกินสดๆ จะช่วยป้องกันเลือดออกตามไรฟัน ขับลม ขับเหงื่อ ใบสามารถคั้นน้ำใช้กินแก้หวัด และหลอดลมอักเสบได้ สำหรับเมล็ดนำมาแช่น้ำให้พองตัวคล้ายวุ้นทำเป็นของหวาน หรือใส่น้ำเต้าหู้ช่วยระบายท้อง เป็นที่นิยมของผู้ต้องการลดความอ้วน กล่าวได้ว่าพืชผักชนิดนี้ให้ประโยชน์ในทุกส่วนกันเลยทีเดียว

ผักโขม บ้างก็เรียกผักโหม ไม่ก็ผักขม เป็นไม้ล้มลุก ขึ้นเองตามธรรมชาติ มีหลายสายพันธุ์ในหลายประเทศ ของไทยเราเป็นคนละอย่างกับที่ป๊อปปูล่ากันเพื่อเพิ่มพลังในการดูหนัง มีความผูกพันกับสังคมไทยมาแต่ไหนแต่ไร พืชสกุลผักโขมนั้นมีการปลูกเพื่อกินเมล็ดกันมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ แต่ในปัจจุบันเรานิยมกินใบเขียวเข้มของมันมากกว่ากินเมล็ด ใบผักโขมเป็นแหล่งวิตามินเอ กรดอะมิโน และสารอาหารสำคัญอื่นๆ ขึ้นเยี่ยม รวมทั้งเบต้าแคโรทีน ยอดอ่อนของผักโขมต้มน้ำพริกก็อร่อย แกงจืดหมูสับก็ได้ หรือจะกินสดๆ ก็จะได้วิตามินซีในปริมาณที่สูง โบราณเชื่อกันว่า

คุณแม่อ่อนกินผักโขมแล้วจะเป็นการเพิ่มเลือดให้พอที่จะเปลี่ยนเป็นน้ำนมให้ลูก เพราะผักโขมมีแร่เหล็กสูงเช่นกัน แถมยังมีเส้นใยมากจึงช่วยลดความเสี่ยงจากโรคมะเร็งในกระเพาะอาหาร เมื่อไม่นานมานี้มีการค้นพบว่าเจ้าผักโขมสามารถช่วยรักษาโรคจอประสาทตาเสื่อม ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ตาบอดได้ โดยคณะนักวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ เชื่อมั่นว่า การกินผักชนิดนี้จะช่วยป้องกันให้รอดพ้นจากโรคจอประสาทตาเสื่อมลงได้ เนื่องจากมีสารลูเทนินที่ช่วยปกป้องสีของนัยน์ตาอยู่ด้วย

*อนุมูลอิสระก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายได้ เนื่องจากสามารถทำปฏิกิริยาโยยใยภายในร่างกายได้มากมาย มีข้อมูลการวิจัยที่บ่งชี้ว่า อนุมูลอิสระมีความสัมพันธ์ กับสุขภาพหลายอย่าง เช่น การก่อให้เกิดการอักเสบ การทำลายเนื้อเยื่อ เกิดต่อกระดูก ในผู้สูงอายุ เกิดโรคมะเร็ง เกิดโรคหัวใจ และหลอดเลือด อนุมูลอิสระมีแหล่งที่มาทั้งจากภายในและภายนอกของร่างกาย ภายนอก ได้แก่ มลพิษในอากาศ ควันบุหรี แสงแดด รังสีแกมมา คลื่นความร้อน และอาหารที่มีกรดไขมันไม่อิ่มตัว หรือธาตุเหล็กในปริมาณที่สูงกว่าปกติ ส่วนแหล่งจากภายในร่างกาย คือ การเกิดเมตาบอลิซึมของออกซิเจนภายในเซลล์ หรือการย่อยทำลายแบคทีเรียในเซลล์ของระบบภูมิคุ้มกัน สามารถทำให้เกิดอนุมูลอิสระภายในร่างกายได้ทั้งสิ้น เบต้าแคโรทีน วิตามินอี และวิตามินซี เป็นกลุ่มของอาหารที่ช่วยกำจัดอนุมูลอิสระ และยับยั้งปฏิกิริยาออกซิเดชัน จึงเรียกวิตามินทั้ง ๓ ชนิดนี้ว่า สารต้านออกซิเดชัน (anti oxidant) หรือสารต้านอนุมูลอิสระ (ข้อมูลจากกองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข)

ทั้งหมดนี้เป็นแค่ตัวอย่างพืชผักในบ้านเราที่หาได้ง่ายทั่วไป เพื่อแสดงให้เห็นว่าแต่ละชนิดมีคุณประโยชน์อย่างคาดไม่ถึง และทุกชนิดที่กล่าวมาจะมีสารเบต้าแคโรทีนอยู่ด้วย ซึ่งเป็นสารที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างมากในสมัยนี้ว่าเป็นหนึ่งในสารกำจัดอนุมูลอิสระ*ที่สำคัญ สามารถลดความเสี่ยงของการเป็นโรคมะเร็ง โรคหัวใจ และหลอดเลือด

ได้

ที่จริงแล้วพืชผักพื้นบ้านของเรายังมีอีกเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่แล้วจะอุดมไปด้วยสารอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพทั้งสิ้น ผักพื้นบ้านหาง่าย ปลูกง่าย มีภูมิต้านทานสูง จึงปลอดสารเคมี ยาฆ่าแมลง และสารเร่งการเติบโต โดยปกติเป็นผักที่

ผักคราด ผักหวานป่า

ภาคใต้ ใบเหลียง ผักกูด สะตอ ลูกเนียง ยอดมะกอก ใบมะกอก ใบยอ คุณฉิ่ง ใบยาร่วง (มะม่วงหิมพานต์) มันปู หมุย เหมียง เหรียง

ภาคกลาง ผักบุ้ง กระถิน บัวบก ดอกโสน ชะพลู ชีเหล็ก ดอกแค ผักกระเฉด ใบกะเพรา สะเดา ดอกขจร ชะมวง ผักตบไทย สายบัว ตับเต่านา ตำลึง บวบ มะระขี้นก แคนพริกไทย กระวาน กานพลู

อย่างไรก็ตาม ขึ้นชื่อว่าผักแล้วมักจะเป็นประโยชน์มากกว่าโทษแทบทั้งสิ้น นับว่าเป็นโชคมหาศาลของคนไทยที่มีโอกาสได้กินผักนานาชนิด หมุนเวียนมาในทุกฤดูกาล เพียงแต่เราควรให้ความสนใจมากขึ้น และบริโภคผักกันให้เป็นนิสัย แต่ก็ต้องระมัดระวัง โดยเฉพาะเมื่อไปซื้อหาจากตลาด เพราะอาจโชคร้ายไปเจอผักปนเปื้อนสารพิษ ยาฆ่าแมลง ที่มาจากแปลงผักโดยตรง หรือจากกระบวนการขนส่งหรือวางจำหน่าย ที่ใช้สารเคมีบางชนิดเพื่อรักษาความสดให้ยาวนาน และดูน่ากิน ถ้าเป็นเช่นนั้นก็เข้าตำราหนีเสือปะจระเข้ ทางที่ดีถ้าพอมีพื้นที่ในบ้านก็ลองหาผักพื้นบ้านมาปลูกกินเอง จะสบายใจหมดห่วง ผักพื้นบ้านปลูกง่าย โตเร็ว ดูแลไม่ยาก แทนที่จะปลูกไม้ดอกเต็มไปหมดก็หันมาปลูกไม้ที่กินได้ไว้บ้างก็น่าจะดี ปลูกแคสลับต้น กินได้ทั้งปี ริมรั้วก็เป็นตำลึง ผักโขม

เกิดในแหล่งธรรมชาติตามป่าเขา ห้วย หนอง คลอง บึง หรือชาวบ้านนำมาปลูกไว้บริโภคตามความชอบ และนำไปประกอบเป็นอาหารพื้นเมืองที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต เป็นภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น ผักพื้นบ้านที่เรานำมากินกันเป็นประจำในแต่ละภาคมีดังนี้

ภาคเหนือ ผักเชียงดา ผักเตา ผักแว่น ผักฮ้วน ผักแว่น ผักหวาน ผักเหือด ผักฮาก ผักขี้หูด ผักปลั่ง ผักไผ่ ผักผำ สะแล ผักเลี้ยว ต่างหลวง ผักคราด ผักแปม กระเจี๊ยบมอญ ผักชีลาว มะระขี้นก

ภาคอีสาน ผักต้ว ผักกระโดน ใบย่านาง ผักเม็ก สาหร่ายน้ำจืด(เตา) ผักแขยง

ชะพลู หลังบ้านก็ลองผักทอง แมงลัก มะเขือ พริกขี้หนู โหระพา ฯลฯ ผักพวกนี้ เป็นมิตรและให้ประโยชน์สถานเดียว หรือถ้าไม่รู้จะปลูกอะไรก็ลองกล้วยน้ำว้าดู ให้ประโยชน์ทั้งต้น เฉพาะผลกล้วยอย่างเดียวก็กินคั้นกล้วยน้ำว้าให้พลังงานมากกว่ากล้วยหอมและกล้วยไข่ กล้วยดิบหรือห่ามมีสารแทนนินเป็นตัวยาลมานแผล ยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อโรค เคลือบกระเพาะ แก้อท้องเสียที่ไม่รุนแรงได้ เนื้อกล้วยโดยธรรมชาติ เป็นเส้นใยอ่อนนุ่ม ทำหน้าที่เพิ่มกากอาหารในลำไส้ กระตุ้นให้เกิดการขับถ่ายอย่างดี แถมยังมีสารอาหารล้นเหลือ ทั้งแคลเซียม ฟอสฟอรัส เหล็ก วิตามินเอ วิตามินบี ๑

วิตามินบี ๒ วิตามินซี ไนอาซิน และเบต้าแคโรทีน กินกันได้ทั้งบ้าน ทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ จำได้ไหม? ตามวิถีไทย เมื่อเราอายุได้สัก ๓ เดือน คุณแม่จะเริ่มบดกล้วยน้ำว้ากับข้าวให้เรากินนับเป็นเมนูแรกของชีวิตหลังจากนมแม่ แล้วก็กินกันเรื่อยมาจนแก่เฒ่า เป็นพลังชีวิตอย่างแท้จริง

มาถึงบรรทัดนี้ ถ้าใครยังไม่เห็นคุณค่าของพืชผักพื้นบ้านที่ร่ายล้อมอยู่รอบตัวกันอีก ก็คงต้องขอกล่าวคำว่า “น่าเสียดายจริงๆ”

Healthy food from indigenous vegetables

Modern Thais become sick due to changing lifestyles and over-consumerism. Thai ancestors created many foods that are both tasty and healthy, full of vegetables and herbs. Many indigenous vegetables contain medicinal substances.

For instance, Dok Kare, which is often steamed and eaten with fish dipping sauce, can prevent fever. Dok Kare is full of vitamins A, B1 and C, and minerals, e.g. calcium, phosphorus, iron and beta-carotene.

สัมพันธ์ อนันตเมฆ

อดีตบรรณาธิการ นิตยสารรังสรรค์ นิตยสารเวลด์ คาร์ และ หนังสือความรู้คือประทับใจ

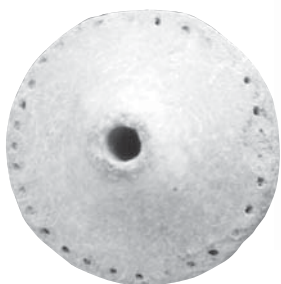

แฉะ : อุปกรณ์ปั่นเส้นใย ในอดีต

ดร.ธนิช เลิศชาญฤทธิ

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

บันทึก

กโบราณคดีสันนิษฐานว่ามนุษย์รู้จักดัดแปลงวัสดุจากธรรมชาติเพื่อใช้เป็นเส้นใยสำหรับทำเครื่องนุ่งห่มหรือของใช้มานานนับหมื่นปีแล้ว ตัวอย่างเช่น การค้นพบซากชิ้นส่วนใยพืชที่ผ่านการบิดเป็นเกลียว ที่แหล่งโบราณคดีแห่งหนึ่งในประเทศฝรั่งเศส โดยพบติดอยู่บนตุ๊กตาวิโนสที่ทำจากงาช้าง กำหนดอายุได้ประมาณ ๒๕,๐๐๐ ปีมาแล้ว นอกจากนี้ในการขุดค้นแหล่งโบราณคดีแห่งหนึ่งในประเทศตุรกี ชื่อ Catal Huyuk ซึ่งเป็นชุมชนโบราณระดับหมู่บ้านในยุคหินใหม่ นักโบราณคดีโซคิตีได้พบเศษผ้าที่ผ่านการถักทอแล้ว เศษผ้าชิ้นนั้นมีอายุประมาณ ๘,๐๐๐ ปีมาแล้ว และนับเป็นหลักฐานการปั่นเส้นใยด้วยมือที่เก่าแก่ที่สุดในโลกในขณะนี้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเครื่องนุ่งห่มหรือเสื้อผ้าอาภรณ์เป็นหนึ่งในปัจจัยพื้นฐานสี่อย่างที่มนุษย์ต้องการในการดำรงชีวิตมาเกือบทุกยุคทุกสมัย ซึ่งได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเรื่องเครื่องนุ่งห่มและการทำเสื้อผ้า หรือสิ่งของอื่นๆ ที่ทำจากการถักทอเส้นใยเมื่อครั้งบรรพกาลยังมีน้อยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเส้นใยที่นำมาทำเสื้อผ้าอาภรณ์เป็นวัสดุธรรมชาติและเป็นอินทรีย์วัตถุ ดังนั้นจึงไม่คงสภาพหลงเหลือให้เห็นในปัจจุบัน

เมื่อกล่าวถึงเครื่องนุ่งห่มของคนโบราณตั้งแต่ครั้งยุคหิน คนก็มักถึงภาพของมนุษย์ยุคครั้งกระโน้นที่นุ่งหนังสัตว์ หรือใช้ใบไม้ปกปิดบางส่วนของร่างกาย น้อยคนจะนึกถึงเสื้อผ้าที่ถักทอจากใยพืช หรือขนสัตว์ ซึ่งอาจจะใส่สบายและเบาตัวกว่าการห่มหนังสัตว์ และทนทานกว่าใบไม้

วิธีการนำวัสดุธรรมชาติมาปั่นหรือบิดเป็นเกลียวให้เป็นเส้นอาจะมีหลายวิธี เช่น การนั่งปั่นโดยวางเส้นใยพืชบนต้นขาแล้วใช้มือบิดหรือหมุนเส้นจนเป็นเกลียว ว่ากันว่าวิธีนี้เป็นวิธีเก่าแก่ที่สุด เพราะทำงานง่ายไม่ต้องมีอุปกรณ์ช่วยก็ทำได้ อีกวิธีหนึ่งคือใช้อุปกรณ์ช่วย เช่น การปั่นเส้นใยกับไม้แล้วหมุน โดยมีตัวถ่วงน้ำหนักเพื่อให้เกลียวเส้นบิดแน่นหรือการใช้อวนล้อหมุน เป็นต้น

บทความนี้ จะพาผู้อ่านย้อนอดีตไปรู้จักอุปกรณ์อย่างหนึ่งที่ช่วยในการปั่นเส้นใยสำหรับทำสิ่งทอ หรือเสื้อผ้าอาภรณ์ นักโบราณคดีไทยเรียกอุปกรณ์ดังกล่าวว่า "แฉะ" ซึ่งเป็นชื่อที่รู้จักในวงแคบเฉพาะนักโบราณคดีและผู้สนใจเรื่องการทำเครื่องนุ่งห่มโบราณเท่านั้น แม้แต่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับล่าสุด ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็ยังไม่ปรากฏชื่อนี้ ว่ากันว่าคำว่า "แฉะ" มาจากเสียงที่เกิดขึ้นขณะปั่นด้ายด้วยอุปกรณ์ดังกล่าว หรือเมื่อหมุนแกนปั่นด้ายจะเกิดเสียงดัง แห่ว...แห่ว.. ซึ่งต่อมากลายมาเป็นคำว่า "แฉะ" ส่วนผู้ที่ใช้คำว่า "แฉะ" สำหรับเรียกโบราณวัตถุทรงกลมมีรูตรงกลาง ขนาดใหญ่กว่าลูกปัดและกระดุม เป็นคนแรกคือ ศาสตราจารย์ชิน อยูติ (เสียชีวิตแล้ว) ผู้เป็น "ปรมาจารย์แห่งวิชาก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย"

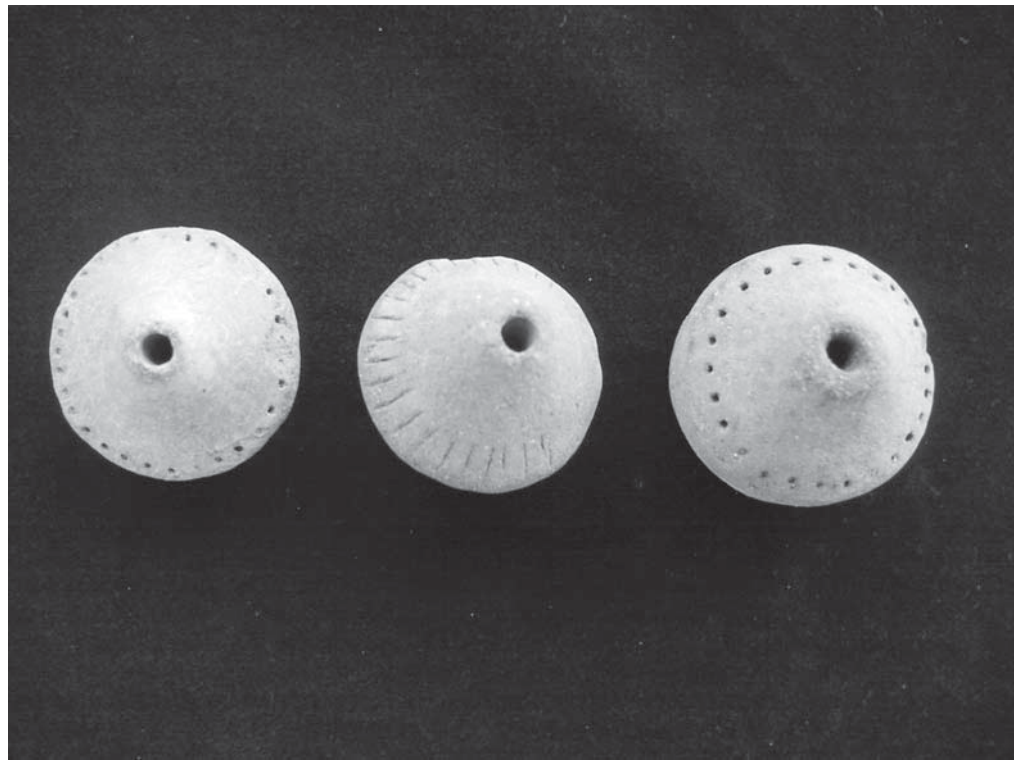
แวน หรือ "spindle whorl" มีมานานหลายพันปีแล้ว นับตั้งแต่ช่วงสมัยที่มนุษย์เริ่มตั้งถิ่นฐานอยู่ติดที่ ไม่อพยพเร่ร่อน เช่น ยุคสมัยหินใหม่ ที่มนุษย์เริ่มสร้างบ้านเรือนอยู่รวมกันเป็นชุมชนระดับหมู่บ้าน มาจนถึงสมัยสังคมระดับเมืองหรือรัฐโบราณ นำสังเกตด้วยว่ามนุษย์ทั่วทุกภูมิภาคของโลก รู้จักการทำและใช้แวน จนกล่าวได้ว่าแวนเป็นวัตถุอย่างหนึ่งที่มนุษย์เกือบทุกคนเผ่าทั่วโลกในอดีตรู้จักมักคุ้นมากที่สุด

ลักษณะเด่นของแวนก็คือ เป็นวัตถุขนาดเล็ก ขนาดเท่าเหรียญเงิน ใหญ่กว่ากระดุมและลูกปัด และน้ำหนักมากกว่าด้วยรูปร่างส่วนมากเป็นทรงกลม (ถ้ามองจากด้านบน) มีรูตรงกลาง (รูต้องอยู่ตรงกึ่งกลางเท่านั้นและเป็นเส้นตรงเท่ากันตลอดความยาว และเส้นผ่านศูนย์กลางของรูต้องไม่น้อยกว่า ๔ มิลลิเมตร รวมทั้งรูปร่างต้องสมมาตร จึงจะทำให้การปั่นด้ายหรือเส้นใยสม่ำเสมอสวยงาม)

ในอดีตแวนทำจากวัสดุหลายชนิด เช่น หิน ไม้ กระดุกสัตว์ โลหะ และดินเผา แต่ส่วนมากทำจากดินเผาเพราะหาง่าย ทำง่าย และมีน้ำหนักถ่วงดี

แวนที่พบในแหล่งโบราณคดีในประเทศไทยมีหลากหลายขนาดและรูปร่าง (ถ้ามองจากด้านข้าง หรือด้านแนวนอน) ขนาดของแวนดินเผาโบราณยุคก่อนประวัติศาสตร์ (เมื่อประมาณ ๔,๐๐๐-๑,๕๐๐ ปี) ที่พบในประเทศไทยมีตั้งแต่เส้นผ่านศูนย์กลางระหว่าง ๒-๕ เซนติเมตร (ชิ้นที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางเกิน ๕ เซนติเมตรมีน้อยมาก) น้ำหนักอยู่ระหว่าง ๕-๔๐ กรัม รูกว้างประมาณ ๐.๓-๐.๖ เซนติเมตร

ความหลากหลายในด้านขนาดและน้ำหนักของแวนอาจบอกความหมายบางอย่าง ดังนั้น นักโบราณคดีในต่างประเทศบางท่านจึงศึกษาวิธีการใช้แวนในกลุ่มชนเผ่าบางกลุ่มในปัจจุบันที่ยังใช้แวนกันอยู่เพื่อเทียบเคียงกับลักษณะของแวนในอดีต และนักโบราณคดีบางท่านถึงขั้นทดลองทำแวนขนาดและน้ำหนักต่างๆ และลองใช้ในการ

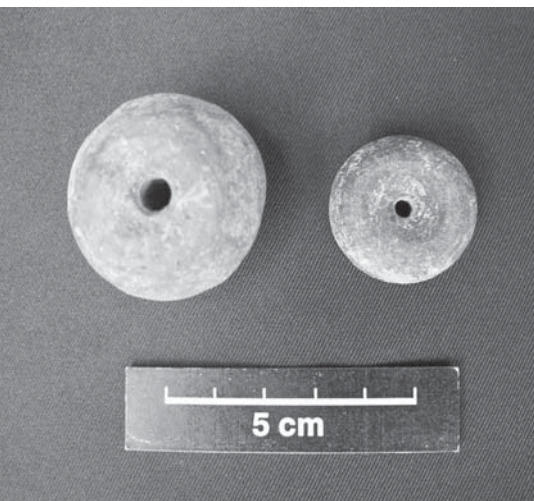

ปั่นเส้นใยเพื่อศึกษาหน้าที่และวิธีการใช้งาน ผลการศึกษาน่าสนใจทีเดียว ตัวอย่างเช่น เขาพบว่าแวนขนาดใหญ่เหมาะสำหรับการปั่นด้ายด้วยการใช้แกนอิสระ โดยเสียบแวนเข้ากับแกนไม้หรือแกนเหล็กด้านใดด้านหนึ่ง แล้วหมุน ให้แวนเป็นตัวถ่วงน้ำหนักและเพิ่มแรงหมุน แวนยิ่งมีขนาดใหญ่ยิ่งทำให้แกนไม้หมุนเร็วขึ้น วิธีนี้ใช้ในการปั่นเส้นใยที่เหนียวและเส้นใหญ่ ส่วนแวนขนาดเล็กก็ใช้สำหรับการปั่นเส้นใยที่เล็กละเอียด โดยเสียบแวนเข้ากับแกนไม้ ให้แวนอยู่ตรงกลางแกนไม้พอดี และผูกเส้นใยไว้ที่ปลายด้านบนของแกนไม้ แล้วปั่นให้หมุน แวนและแกนไม้อาจใช้ติดตั้งกับกงล้อหมุนด้วยมือ (wheel spinning) เมื่อต้องการปั่นเส้นใยยาวๆ

รูปร่างของแวนก็สำคัญไม่น้อยไปกว่าขนาดและน้ำหนัก ลักษณะทั่วไปของแวนคือมีด้านข้างด้านใดด้านหนึ่ง หรือทั้งสองด้านสอบแคบออกจากจุดกึ่งกลางของลำตัวไปจนถึงขอบรูตรงกลาง ลักษณะเช่นนี้ช่วยลดความฝืดในการปั่น และทำให้สามารถปั่นด้ายเป็นเส้นยาวมากๆ ได้ดี เป็นต้น

นอกจากนี้ แวนบางชิ้นยังมีลวดลายตกแต่งสวยงามและพิถีพิถัน ด้วยลวดลายที่มีทั้งเป็นเส้นตรง ลายจุด ลายกดประทับ ลายเซาะร่อง ลวดลายเหล่านี้มีระดับบนเกือบทุกส่วนของแวน ยกเว้นรูตรงกลาง เช่น ขอบสัน ลำตัว เป็นต้น แวนบางชิ้นมีลายเขียนสีและเคลือบสีแดง (red slip) การตกแต่งลวดลายลงบนแวนอาจไม่ใช่เรื่องที่ทำง่ายๆ

และทำเล่นๆ ถ้ามองเปรียบเทียบกับโบราณวัตถุอื่นทั่วไป (เช่น ภาชนะดินเผา) จะเห็นว่าแวมมีขนาดเล็กกว่ามาก และดังนั้นการเขียนลายบนแวมจึงทำได้ยากกว่าเพราะพื้นที่เขียน/สลักลายมีน้อย และยังมีส่วนโค้ง เว้า หนูน และขรุขระเพิ่มความยากลำบากในการลงลายอีกด้วย อาจกล่าวได้ว่าผู้ประดิษฐ์แวมต้องใช้ความอดทนและความประณีต

บรรจงพอสมควรในการตกแต่งให้สวยงาม

นักโบราณคดีค้นพบแวมในบริบทต่างๆ ในสังคมในอดีต แวมส่วนมากพบในบริบทที่เป็นที่อยู่อาศัย หรือที่ประกอบกิจกรรมในครัวเรือน ซึ่งแสดงว่า การปั่นเส้นใยเป็นกิจกรรมในครอบครัวเป็นหลัก แต่ไม่ได้หมายความว่า เป็นกิจกรรมของผู้หญิงเท่านั้น วิธีการปั่นด้ายบางวิธีเป็นที่นิยมในหมู่ผู้ชาย เช่น การปั่นแบบใช้แกนอิสระโดยใช้มือจับหมุน แบบไม่มีกงล้อ หรือการปั่นโดยใช้แวมขนาดใหญ่ เป็นต้น หน้าที่ของผู้หญิงคือ นำเส้นใยที่ได้ไปถักทอเป็นเสื้อผ้า เครื่องใช้ต่อไป อย่างไรก็ตาม ในหลายสังคมทั่วโลกและในสังคมไทยในอดีตเมื่อราวสี่สิบห้าสิบปีมานี้ ผู้หญิงมีบทบาทในการปั่นด้ายมากกว่าผู้ชาย

นอกจากนี้ นักโบราณคดียังพบว่าบางกรณี แวมก็เป็นหนึ่งในสิ่งของเครื่องสังเวยในหลุมฝังศพที่อุทิศให้ผู้ตาย ซึ่งอาจบ่งบอกสถานภาพและอาชีพของผู้ตายด้วย ผู้เขียนเคยขุดค้นพบแวมขนาดใหญ่ในหลุมฝังศพผู้ชายที่แหล่งโบราณคดีแห่งหนึ่งในจังหวัดลพบุรีด้วย

แวมเป็นประจักษ์พยานที่สำคัญที่ช่วยบอกเล่าเรื่องราวบางมิติของมนุษย์ในอดีตได้ดี (เช่น การปรับตัวในสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ต้องพึ่งพาเครื่องนุ่งห่มและเส้นเชือกจากวัสดุธรรมชาติ) แวมมีบทบาทและมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์เกินกว่าจะเป็นของใช้ในครัวเรือนธรรมดา ดังจะเห็นว่าแวมถูกนำไปฝังเป็นของอุทิศให้คนที่เสียชีวิต ร่วมกับสิ่งของอื่นๆ นอกจากนี้ แวมยังได้รับการตกแต่งด้วยลวดลายต่างๆ อย่างประณีต และแวมบางชิ้นยังมีรอยการเคลือบน้ำดินสีแดงให้สวยงามเกินกว่าจะเป็นของใช้ธรรมดาที่ได้กล่าวมาแล้ว

Ancient spindle whorl

Spindle whorls, or wae in Thai, were used thousands of years ago, when men stopped wandering and established villages. They learned to spindle fibers from trees to make clothes. In Thailand, spindle whorls were found in many shapes and sizes. They were made from many kinds of materials, e.g. stone, wood, bone, steel and earthenware.

รศ.ดร.ธนิช เลิศชาญฤทธ์

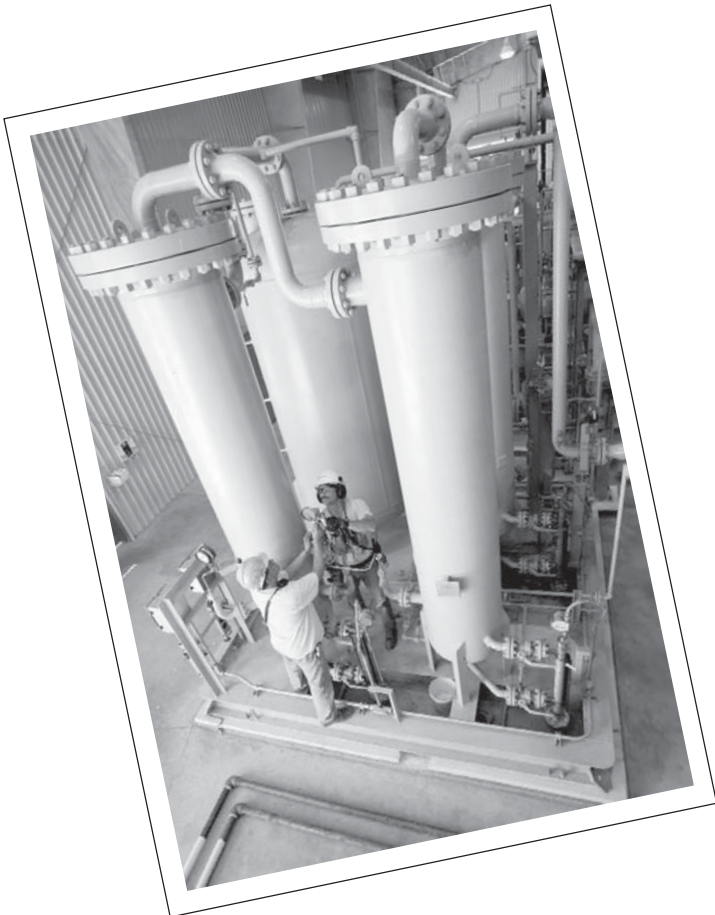
ชื่อเดิม สว่าง เลิศฤทธิ ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร จบปริญญาเอกจาก Washington State University, USA มีผลงานทางวิชาการและสารคดีตีพิมพ์ในหนังสือ วารสาร และนิตยสารทั้งในและต่างประเทศมากกว่า ๖๐ เรื่อง มีประสบการณ์ในการสำรวจและขุดค้นด้านโบราณคดีในหลายพื้นที่ในประเทศไทยและในสหรัฐอเมริกา และยังทำงานวิเคราะห์หลักฐานโบราณคดีในห้องปฏิบัติการด้านโบราณคดีในต่างประเทศ (เช่น สหรัฐอเมริกา และสวีเดน) ปัจจุบันกำลังทำวิจัยเกี่ยวกับโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในภาคกลางของประเทศไทย

ปัทมดา: พลังงาน

ตลาด ฮีเลียม กำลังเติบโต

แปลและเรียบเรียงโดย
วาสนา ประสิทธิ์จตุระกุล
จาก A bolloning market for helium,
the Lamp

เมื่อพูดถึงก๊าซฮีเลียม อย่างแรกที่ทุกคนคิดถึงคงเป็นลูกโป่ง เรือเหาะ และเสียงแหลมสูง แต่คงมีน้อยคนที่จะรู้ว่าฮีเลียมเป็นผลิตภัณฑ์ร่วมที่ได้จากการผลิตก๊าซธรรมชาติ และเอ็กซอนโมบิลเป็นผู้ผลิตและจัดจำหน่ายรายใหญ่ของผลิตภัณฑ์ที่เบากว่าอากาศนี้

ธุรกิจฮีเลียมของเอ็กซอนโมบิลได้ช่วยชีวิตผู้คน มีส่วนในการปล่อยจรวด และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และแน่นอนเป็นส่วนประกอบในลูกโป่งและเรือเหาะที่ลอยอยู่บนท้องฟ้าสีคราม ยิ่งกว่านั้น ตลาดฮีเลียมกำลังเติบโตอยู่

ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ฮีเลียมส่วนใหญ่ของเอ็กซอนโมบิล คือ รัฐบาลสหรัฐฯ โดยมีแหล่งผลิตอยู่ที่โรงแยกก๊าซของเอ็กซอนโมบิล ที่ลาบาสโอเปอร์เรชั่น ชุต ครีก ในบริเวณตะวันตกเฉียงใต้ของรัฐไวโอมิง ซึ่งเป็นโรงงานที่ผลิตก๊าซฮีเลียมที่ใหญ่ที่สุดในโลก ก๊าซชนิดต่างๆ รวมทั้งฮีเลียม ถูกส่งจากหลุมต่างๆ จากแหล่งลาบาส เมดิสัน ไปยังโรงแยกก๊าซตามท่อส่งยาว ๔๐ ไมล์ หลังจากผ่านการกลั่นและทำให้เป็นของเหลวแล้ว ฮีเลียมเหลวก็จะถูกบรรจุในภาชนะที่ได้รับ การออกแบบเป็นพิเศษเพื่อส่งไปจำหน่ายทั่วโลก

แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะคิดถึงภาพลูกโป่งเวลาพูดถึงฮีเลียม แต่จริงๆ แล้วการใช้ฮีเลียมในตลาดวัตถุลอยตัวและการพักผ่อนก็มีขนาดเล็กกว่าการใช้ฮีเลียมในเทคโนโลยีขั้นสูงซึ่งกำลังเติบโต ในด้านการแพทย์ เครื่องวินิจฉัยโรคด้วยสนามแม่เหล็ก (MRI) ใช้ฮีเลียมเพื่อทำให้ขดลวดแม่เหล็กเย็นลงในระดับการนำไฟฟ้าที่เย็นยิ่งยวด (Superconductive levels) เพื่อสร้างภาพที่มีความละเอียดสูง วงการอุตสาหกรรมการอวกาศ ใช้ฮีเลียมในการไล่สิ่งตกค้างในอุปกรณ์และเติมเชื้อเพลิงในจรวด นักวิทยาศาสตร์ใช้ฮีเลียมในการสร้างภาวะเย็นยิ่งยวดยิ่งและในการวิจัยเรื่องการนำไฟฟ้าที่เย็นยิ่งยวด (Superconductivity research) ช่างเชื่อมใช้ฮีเลียมในการเพิ่มความแข็งแรงให้งานเชื่อม

รองจากไฮโดรเจน ฮีเลียมเป็นธาตุที่เบาที่สุด มีจุดเดือดต่ำ ละลายได้ยาก และมีความเฉื่อยสูง โครงสร้างทางเคมีของฮีเลียมเล็กมากเสียจนสามารถหนีเข้าไปในท่อใต้ดิน กังหันไอน้ำ และเครื่องจักรอื่นๆ เพื่อตรวจสอบว่ามีรอยรั่วหรือไม่ คุณสมบัติในการฆ่าเชื้อโรคในอากาศทำให้มีการใช้ฮีเลียมในการเก็บรักษาเอกสารที่สำคัญเช่น คำประกาศอิสรภาพ รัฐธรรมนูญ และปฏิญญาสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Bills of Rights)

"(ฮีเลียม) เป็นธุรกิจที่น่าสนใจสามารถใช้ได้หลายตลาด" มร. ริชาร์ด แกร์รอง รองประธาน (ทวีปอเมริกา) ของ ExxonMobil Gas & Power Marketing Company กล่าว "แต่เดิม ชุต ครีก เป็นโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ต่อมาเราสามารถพัฒนาธุรกิจเพิ่มเติมได้จากความเชี่ยวชาญในการแยกและกลั่นฮีเลียม ธุรกิจฮีเลียมของเรา แสดงให้เห็นความสามารถของเอ็กซอนโมบิล ในการใช้เทคโนโลยี การบริหารโครงการ และความเชี่ยวชาญด้านการตลาด เพื่อสร้างมูลค่าสูงสุดให้แก่ก๊าซธรรมชาติ เราเชื่อว่าคุณสมบัติเหล่านี้ ทำให้เราเป็นหุ้นส่วนที่ดีของเจ้าของทรัพยากร"

มร. แกร์รอง ยกตัวอย่างโครงการกาดาร์ฮีเลียมในเมือง รัส ลัฟฟาน ซึ่งเป็นการร่วมทุนระหว่างการบินอวกาศและเอ็กซอนโมบิลในโครงการสร้างโรงงานผลิตก๊าซฮีเลียม "ถ้ามีฮีเลียมอยู่ในก๊าซธรรมชาติของเรา" เขากล่าว "เราจะหาวิธีที่ดีที่สุดในการทำงานร่วมกับหุ้นส่วนของเราเพื่อผลิตและจำหน่ายในตลาด"

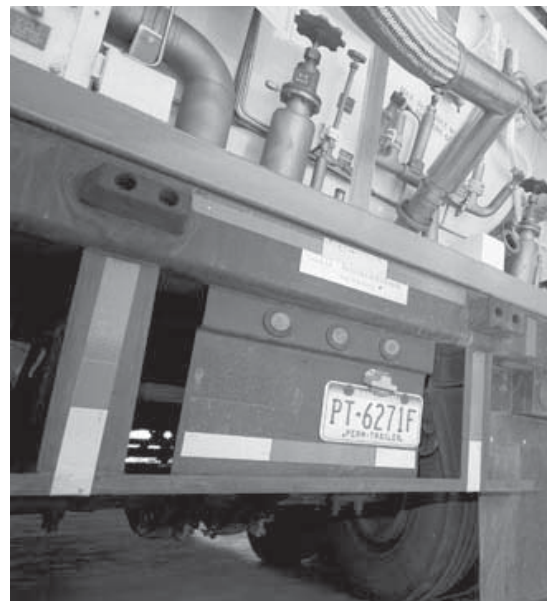

ธาตุ "มีสกุล"

ฮีเลียมอยู่ใน "กลุ่มก๊าซมีสกุล" ในตารางธาตุ เป็นธาตุที่มีมากเป็นอันดับสองในเอกภพ แต่เพิ่งมีการค้นพบในปีค.ศ. ๑๘๖๘ ขณะที่มีการศึกษาสเปกตรัม และเริ่มมีการใช้งานจริงในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อกองทัพเรือสหรัฐฯ ใช้บอลลูนที่บรรจุก๊าซฮีเลียมในการขนส่งยุทธโธปกรณ์และผู้โดยสารข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก

"ฮีเลียมใช้ประโยชน์ได้มากมาย ทำให้เป็นตลาดที่เติบโต" มิส เอ็มมา โคเคิน ผู้จัดการ (ทวีปอเมริกา) กล่าว "ฮีเลียมมีคุณสมบัติเฉพาะตัวซึ่งทำให้มันมีคุณค่ามากในตลาด"

ฮีเลียมเป็นผลผลิตของซากวัตถุที่มีกัมมันตรังสีที่อยู่ลึกลงไปได้พื้นโลก มีสถานที่ไม่กี่แห่งที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่สามารถเก็บฮีเลียมเอาไว้ได้ นั่นทำให้แหล่งลาบาชเมตสัน ในรัฐไวโอมิง มีความพิเศษ เพราะก๊าซในแหล่งนี้มีฮีเลียมประมาณหนึ่งในสอง ๑ เปอร์เซ็นต์ แต่เมื่อคิดค่าแหล่งลาบาชเมตสันแล้วได้ ๗๐๐ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน ก็หมายความว่าสามารถผลิตก๊าซฮีเลียมได้ ๔ ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน

सारที่ยั่งยืนที่สุดในโลก

ต้องใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีพิเศษในการผลิตและกลั่นฮีเลียม โดยเริ่มจากการแยกไนโตรเจนและฮีเลียมออกจากก๊าซธรรมชาติ และขนส่งโดยทางท่อที่มีสุญญากาศเป็นฉนวน ในอุณหภูมิ -๒๗๐ องศาฟาเรนไฮต์ ไปยังโรงงานผลิตฮีเลียม ซึ่งจะทำหน้าที่กลั่นฮีเลียมต่อไป หลังจากนั้นก็จะจัดไนโตรเจนและสิ่งปนเปื้อน

ผลิตภัณฑ์ที่ได้เป็นฮีเลียมบริสุทธิ์ส่วนใหญ่เอ็กซ์อนโมบิลจะขายฮีเลียมในรูปก๊าซ แต่ผลิตภัณฑ์ฮีเลียมส่วนใหญ่จะผ่านกระบวนการที่ซับซ้อนอีกขั้นหนึ่งเพื่อเปลี่ยนให้อยู่ในรูปของเหลว เนื่องจากโครงสร้างทางเคมี ฮีเลียมจะไม่แข็งตัว แต่จะกลายเป็นของเหลวเมื่อลดอุณหภูมิลงถึง -๔๕๒ องศาฟาเรนไฮต์

มร. ทิม มุลเลน ผู้จัดการโรงงานอาวโซ ที่ลาบาโอเปอร์เรชั่น ชูต คริก ซึ่งไปที่ภาชนะสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ที่มีสุญญากาศเป็นฉนวน แล้วพูดว่า "ฮีเลียมถูกทำให้เย็นลงมากๆ ที่นี่ โดยฮีเลียมที่มีอุณหภูมิของบรรยากาศ จะผ่านตัวแลกเปลี่ยนความเย็นยิ่งยวดหลายตัว ซึ่งความดันจะลดลงเรื่อยๆ เมื่อผ่านกังหันก๊าซที่ออกแบบเป็นพิเศษ ๔ ตัว ซึ่งสามารถหมุนได้เร็วถึง ๓,๕๐๐ รอบต่อวินาที"

A ballooning market for helium

Helium is used by the aerospace industry, for advanced medical imaging, cryogenics, and of course, to make children smile. ExxonMobil's helium business showcases how the company is turning a natural gas coproduct into a thriving business.

เมื่อฮีเลียมออกมาจากภาชนะนี้ มร. มุลเลน บอกว่า "มันก็จะอยู่ในรูปของเหลวและเป็นสารที่ยั่งยืนที่สุดในโลก"

ต่อจากนั้น ฮีเลียมเหลวก็จะไหลผ่านท่อที่ห่อหุ้มด้วยสุญญากาศ ไปยังรถบรรทุกที่ออกแบบเป็นพิเศษเพราะมีถังเก็บที่มีสุญญากาศเป็นฉนวน ซึ่งสามารถบรรจุฮีเลียมเหลวได้ถึง ๖๐,๐๐๐ แกลลอน และเป็นรถบรรทุกฮีเลียมเหลวขนาดใหญ่ที่สุดในโลก

เมื่อเอ็กซ์อนโมบิล เริ่มผลิตฮีเลียมที่โรงแยกก๊าซ ชูต คริก ในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ มีการสูญเสียฮีเลียมประมาณร้อยละ ๒๐ ไปในระหว่างกระบวนการผลิต ปัจจุบัน เทคโนโลยีที่ทันสมัยและการปรับปรุงกระบวนการผลิตทำให้การสูญเสียลดลงเหลือร้อยละ ๒

มร. แกร์รอน กล่าวไว้ว่า "สิ่งที่เราทำที่ชูต คริก แสดงให้เห็นความสามารถของเอ็กซ์อนโมบิลในการสร้างคุณค่าให้แก่ผู้ถือหุ้น โดยการพัฒนาแหล่งก๊าซที่เรามีอยู่อย่างสมบูรณ์"

สรุป ปริทรรศน์

เอ็กซอนโมบิลมอบทุน "เอ็กซอนโมบิลเสริมสร้างทักษะบัญชีควบคู่ป้อน" จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางพรณทิพา รสานนท์ (ที่ ๖ จากขวา) กรรมการและผู้จัดการศูนย์บริการธุรกิจ บริษัท เอ็กซอนโมบิล จำกัด มอบทุนการศึกษา "เอ็กซอนโมบิลเสริมสร้างทักษะบัญชีควบคู่ป้อน" จำนวน ๒๒๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นักศึกษาสาขาวิชาบัญชี หลักสูตรบัญชีบัณฑิตและหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (นานาชาติ) คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นควบคู่ไปกับภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัย หรือสมัครเรียนหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นกับสถาบันสอนภาษาที่กำหนด โดยมี ผศ.ดร.ตฤชา คุณพนิชกิจ (ที่ ๕ จากซ้าย) คณบดี เป็นผู้รับมอบ เมื่อเร็วๆ นี้ ที่คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาฯ

เอ็กซอนโมบิลมอบทุน "เอ็กซอนโมบิลเสริมสร้างทักษะบัญชีควบคู่ป้อน" มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นายอิศรา สุนทรวิภาต (ที่ ๔ จากขวา) ที่ปรึกษาประชาสัมพันธ์ บริษัท เอ็กซอนโมบิล จำกัด มอบทุนการศึกษา "เอ็กซอนโมบิลเสริมสร้างทักษะบัญชีควบคู่ป้อน" จำนวน ๑๖๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นักศึกษาสาขาวิชาบัญชี หลักสูตรบัญชีบัณฑิตและหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (นานาชาติ) คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นควบคู่ไปกับภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัย หรือสมัครเรียนหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นกับสถาบันสอนภาษาที่กำหนด โดยมี รศ.เกศินี วิฑูรชาติ (ที่ ๕ จากซ้าย) คณบดี เป็นผู้รับมอบ เมื่อเร็วๆ นี้ ที่คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

**เอ็กซ์อนโมบิล เอ็กซ์โพลเรชั่น แอนด์ โพรดักชั่น โคราช อิงค์
ฉลองสถิติความปลอดภัยครบ ๑๖ ปี พร้อมมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในท้องถิ่น**

บริษัท เอ็กซ์อนโมบิล เอ็กซ์โพลเรชั่น แอนด์ โพรดักชั่น โคราช อิงค์ จัดงานฉลองสถิติการทำงานอย่างปลอดภัยครบ ๑๖ ปี โดยไม่มีเหตุให้สูญเสียเวลาทำงาน ในปี ๒๕๕๙ เมื่อเร็วๆ นี้ ที่โรงแรมโซฟิเทล ราชาออร์คิด จังหวัดขอนแก่น ในโอกาสนี้ นายเลียม เอ็ม. มัลลอน (ที่ ๒ จากซ้าย) ประธาน บริษัท เอ็กซ์อนโมบิล เอ็กซ์โพลเรชั่นฯ ได้มอบเงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นายสัญญาชัย จันทน์นวล (ขวาสุด) นายอำเภอ น้ำพอง เพื่อสมทบทุนการศึกษา "เอ็กซ์อนโมบิล-น้ำพอง" สำหรับสนับสนุนนักเรียนเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ โดยมีนายประณีต บุญมี (ที่ ๒ จากขวา) รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น และนาย योगยศ หาญสุวรรณ (ซ้ายสุด) รองประธาน บริษัท เอ็กซ์อนโมบิล เอ็กซ์โพลเรชั่นฯ ร่วมเป็นสักขีพยาน

เอ็กซ์อนโมบิลมีนโยบายในการดำเนินธุรกิจที่เน้นเรื่องความปลอดภัย สุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสนับสนุนการศึกษาและพัฒนาสังคมแก่ชุมชนในพื้นที่ปฏิบัติการ ในปี ๒๕๓๓ บริษัท เอ็กซ์อนโมบิล เอ็กซ์โพลเรชั่นฯ ได้เริ่มต้นการผลิดก๊าซธรรมชาติขึ้นที่อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และได้จัดตั้งกองทุนการศึกษา "เอ็กซ์อนโมบิล-น้ำพอง" ขึ้น นับแต่นั้นมา ได้มีการมอบทุนการศึกษาจากกองทุนดังกล่าวแก่นักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจนในท้องถิ่นไปทั้งสิ้นกว่า ๑,๒๐๐ ทุน

นายมัลลอน กล่าวว่า "เอ็กซ์อนโมบิล ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยมาเป็นอันดับหนึ่ง และในปี ๒๕๕๙ เป็นอีกปีหนึ่งแห่งความสำเร็จของ บริษัท เอ็กซ์อนโมบิล เอ็กซ์โพลเรชั่นฯ ที่สามารถปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยได้ต่อเนื่องและต่อเนื่อง เอ็กซ์อนโมบิล มุ่งสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และเสริมสร้างชุมชนให้แข็งแกร่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต เราภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือให้ชุมชนน้ำพองเติบโตและอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกตลอดมา"

“โครงการพัฒนาการทอผลิตภัณฑ์จากหวายสู่ตลาดโลก”
ณ บ้านกักพงแลน ต.แก้มอัน อ.จอมบึง จ.ราชบุรี

ส่งเสริมการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน จากการวิจัยในระดับสากลแสดงให้เห็นว่าการให้โอกาสทางการศึกษากับสตรีและเด็กเป็นการลงทุนที่ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยจะส่งผลอย่างต่อเนื่องไปสู่ครอบครัวและขยายวงกว้างไปถึงชุมชนนั้นๆ เอสโซ่/เอ็กซอนโมบิลเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้ร่วมมือกับองค์กรพัฒนาต่างๆ ในการสนับสนุนและเพิ่มโอกาสทางด้านการศึกษารวมถึงด้านอาชีพเพื่อพัฒนาสตรีและเด็กให้มีศักยภาพในการฟื้นฟูและพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ติดตามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในเว็บไซต์ www.exxonmobil.com/Corporate/Citizenship/gcr_women_girls.asp

คุณรัตนา นวนแก้ว สตรีไทยนักพัฒนา

จากสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เป็นหนึ่งในสตรีนักพัฒนาจากทั่วโลก ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากเอ็กซอนโมบิล เข้าร่วมโครงการ Global Women in Management ในการฝึกอบรมด้านการบริหารชุมชน ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อนำความรู้กลับมาพัฒนาสังคมให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

Mobil

เครื่องหมายการค้าของเอ็กซอนโมบิล

ExxonMobil

มุ่งมั่น สร้างพลังงานโลก

บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ๓๑๙๕/๑๗-๒๙ ถนนพระราม ๔ ตู๊ ป.ณ. ๑๘๙ กรุงเทพมหานคร โทร. ๐-๒๒๖๒-๔๐๐๐

ความรู้คือประทีป เป็นวารสารราย ๓ เดือน จัดพิมพ์และเผยแพร่เป็นกิตติคุณโดยการฝ่ายประชาสัมพันธ์ บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๒

ความเห็นหรือข้อเสนอนี้ใดๆ ที่ปรากฏในวารสารนี้ ย่อมเป็นของผู้ประพันธ์เอง บริษัท เอสโซ่ฯ ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยเสมอไป

ออกแบบ บริษัท เวิร์ค อีพ ครีเอทีฟ กรุ๊ป จำกัด โทร. ๐-๒๙๘๘-๓๕๐๐-๑ พิมพ์ที่ บริษัท เพอร์เฟกต์ พรินท์ แอนด์ แอดเวอร์ไทซิง จำกัด โทร. ๐-๒๔๓๓-๘๘๒๒